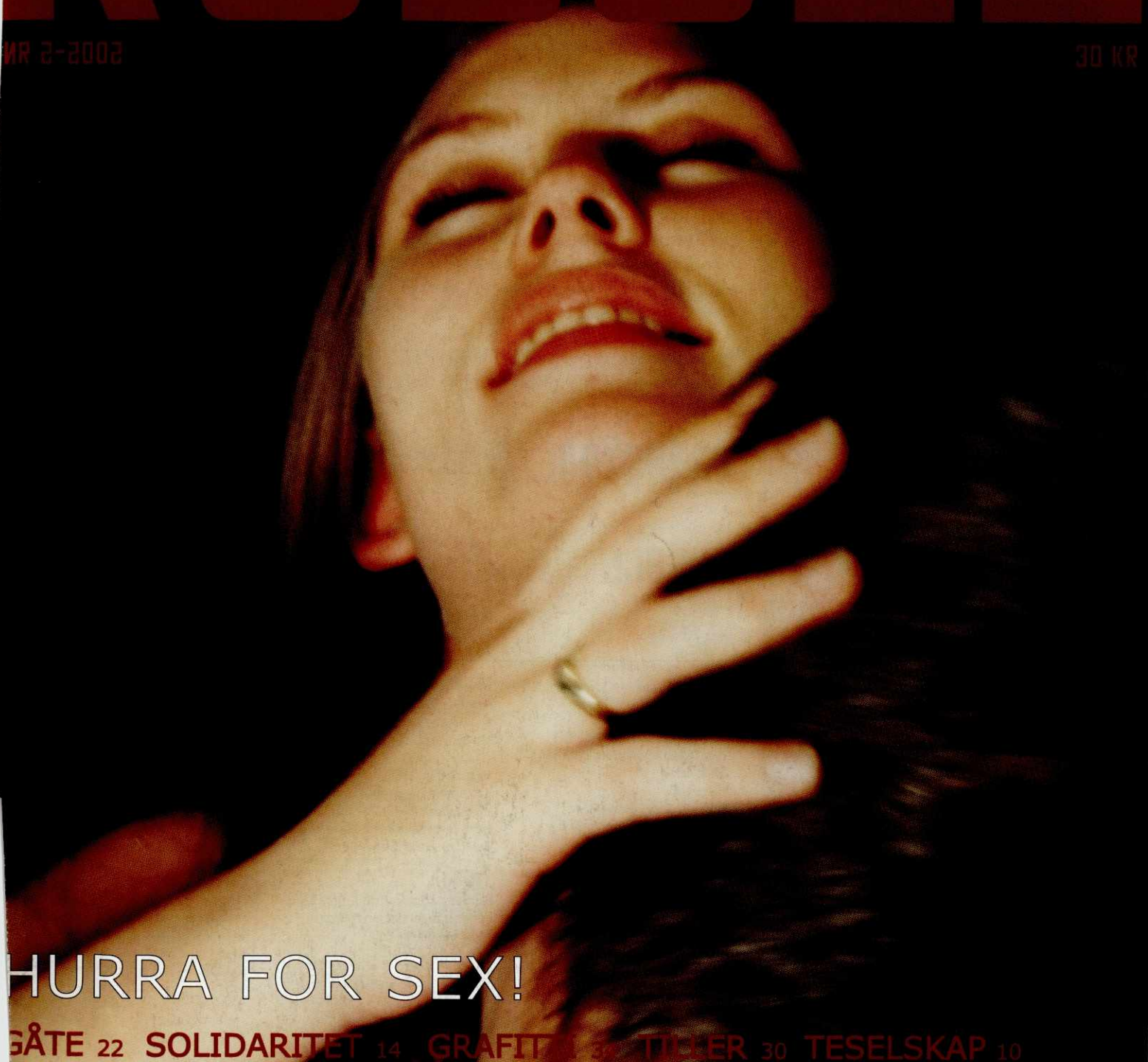

REBELL

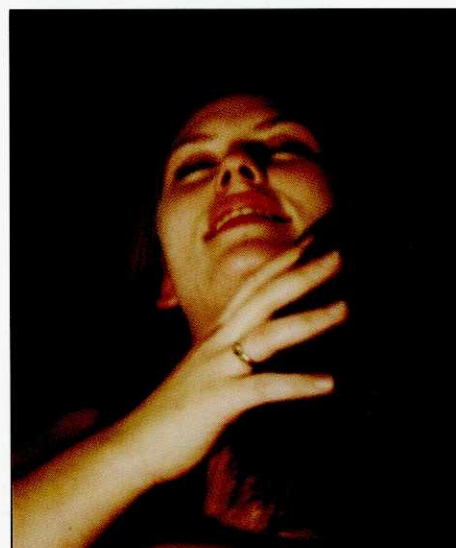
MR 2-2002

30 KR

HURRA FOR SEX!

GÅTE 22 SOLIDARITET 14 GRAFIT 3 TILER 30 TESELSKAP 10

Flautt

Eg har alltid synst at sex har vore eit flautt tema å snakke om. Då vi bestemte oss for å skrive om sex i bladet hadde vi nokre sær pinlege redaksjonsmøte: Eg raudma ukledeleg, såg ned i bordplata og mumla lågare enn eg plar gjere. Hege vart overdrive sjølvskert brautande og Jørgen blunka ekstra mykje med augo. Tor-André vart med eitt veldig klinisk i omgrepsbruken, medan Camilla helst ville ha eit anna tema.

Vi er overfora med informasjon om sex. Sex finst på store reklameboards, det går sjeldan ein dag utan ein pupp på framsida av Dagbladet, og i ungdomsblada er sex eit av dei viktigaste emna. Sex overalt. Kvifor skal det då vere så vanskeleg å prate om det? Kor frigjorte er vi eigentleg når alt kjem til alt?

På den vittige veggavisa på herredassen på kafeen der dei pinlege redaksjonsmøta fann

stad stod et mellom anna dette å lese: "Menn vil ha 30-45 sekunders forspill, mens kvinner vil ha 30-45 minutt". Eg har framleis til gode å møte nokon som faktisk meiner dette. Kva opprettheld slike myter?

Kvinneverrsla har ein stolt tradisjon i kampen for prevensjon og fri abort. Venstresida plar setje fokus på det negative: Porno og prostitusjon. Alt dette er viktige spørsmål. Men utgangspunktet vårt var at vi ville freiste formidle noko positivt om sex. Og vi har spurt: Kva er bra sex? Vi hevdar ikkje å ha funne svaret (om du finn det er det berre å kontakte redaksjonen), og om du vert opplyst eller om vi berre bidreg til å komplettere forvirringa får vere opp til deg å avgjere.

Men eg tykkjer i det minste ikkje det er så flautt lenger.

Per Waagø

FRAMSIDA

I dette nummeret av Rebell snakkar vi om sex. Carina Maria Johansen (20) og Jon Espen Nergård (21), på den annen side, gjør det.

FOTO: ERLEND HASSEL

REBELL

ISSN 0802-3786

Ansvarleg redaktør
Per Waagø

Redaksjon
Camilla Valle Bakke, Hege Bae Nyholt, Tor-André Bergli, Jørgen Strickert

Grafisk formgjeving
Per Waagø, Hege Bae Nyholt, Jørgen Strickert
Baksida: Jacob Skjelberg

Bidragsytarar
Brage Aronsen, Johanne Bergkvist, Tomas Bertelsen, Mona Christine Bjørn, Eirik Bergersen Dalen, Joakim Faxvaag, Helga Feiring, Maria Teresa Gønning, Erlend

Hassel, Pål Hellesnes, Elling Hermstad, Stein Hoem, Mari Høvik, Ingjerd Eriksen Hovde, Elise Malde Karén Nikgol, Nora Nystuen, Eivind Volder Rutle, Ragnhild Sandvik, Trine Selnes, Jacob Skjelberg, Chris Thoresen, Eivin Winsvold

Innhaldet i signerte artiklar representerer ikkje nødvendigvis redaksjonen eller Raud Ungdom sitt syn, men det hender.

Vi du bli med?
Ta kontakt med redaksjonen viss du vil bidra med tekst, illustrasjonar eller småkaker til neste Rebell. Du er hjerteleg velkomen!

Takk til
Kenneth Fuglemsmo, Carina Maria Johansen, Jon Espen Nergård, Maja Strickert

Besøk Prinsensgata 14, 7012 Trondheim. Velkommen!
Post Boks 4319 Hospitalsløkkan, 7417 Trondheim
Fon 73 51 70 35 / 934 13 627
Nett <http://www.rebell.no>
Kontonummer 0530 03 33062

Opplag 1.000 **Laussal** 30 kroner
Trykk Øyvind Glomvik AS

Abbonér!
Eit årsabonnement kostar usle 150 kroner (seks nummer). Kva nøler du etter?

Rebell er heileigd av Raud Ungdom, men redigerast sjølvstendig etter redaktørplakaten. Viss du meiner deg utsett for sjikanøs eller på andre måtar ussel omtale, gjer vel og ta kontakt med redaksjonen. Viss du berre er generelt provosert eller mannevond, vil vi også gjere høyre frå deg.

SEX

BRA SEX - JA TAKK 6

Det eneste som skal til, er lyst. Og fantasi!

SEKSUELL FRIGJØRING 9

"Hvorfor skal pornoen få monopol på å definere seksualitet?" spør Johanne Bergkvist og Elise Malde.

SKEIVT TESELSKAP 10

"Kameratane mine lurar på om eg framleis har musklar att i rompa".

UTLANDET

VÅR MANN I ASIA 16

Rebells Asia-korrespondent oppsøker alltid de farligste områdene i verden. Nesten alltid.

ET DUKKEHJEM 20

På landsbygda i Brasil kan det se ut som tiden har stått stille i et halvt århundre.

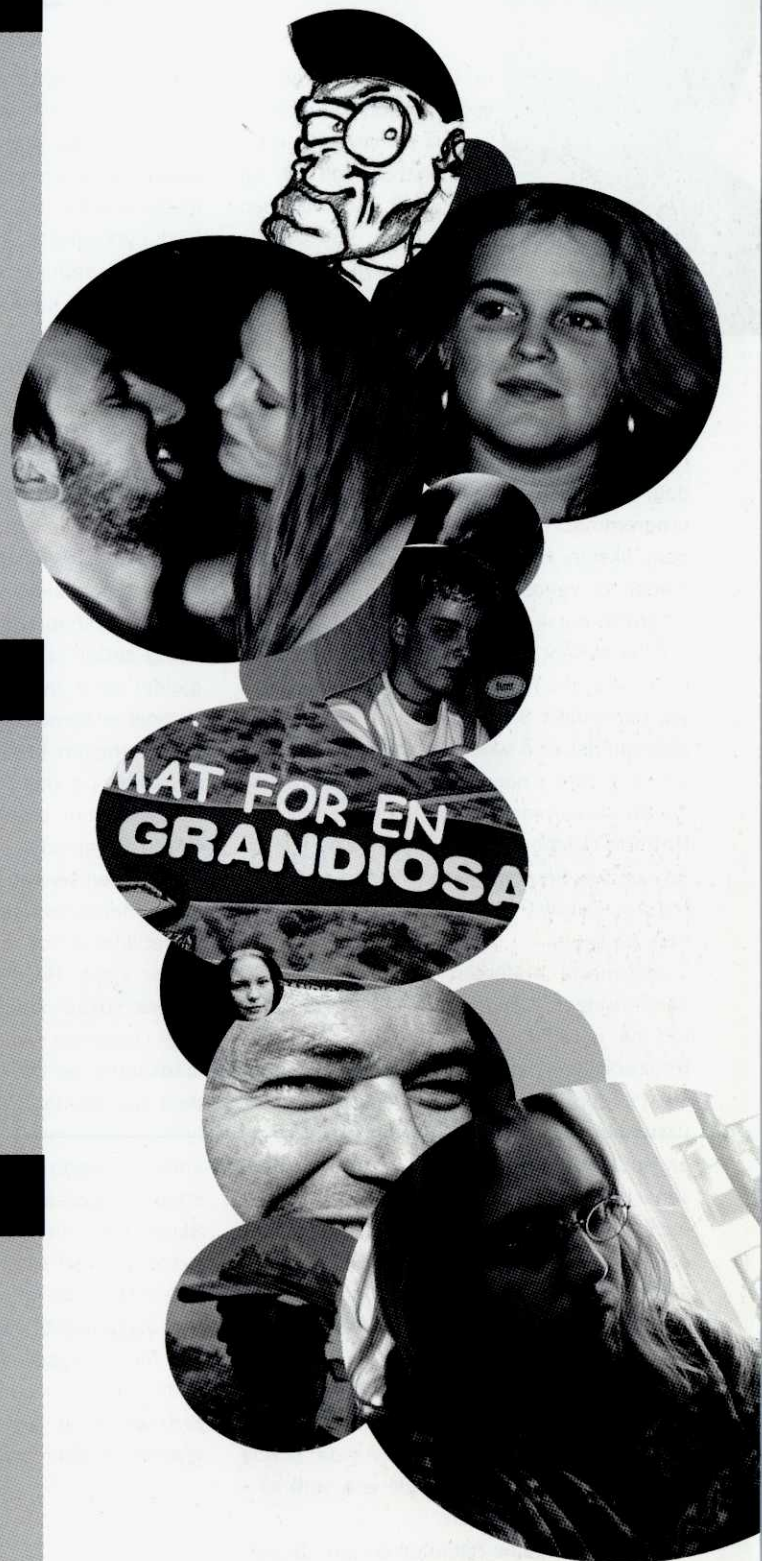
KULTUR

KOMMERS HULDERROCK 22

Høstens vakreste eventyr heter Gåte og blander norsk folkemusikk med rock.

VEGGMALERE 34

Rebell tar en kikk på den urbane, ulovlige billedkunsten.

Homo-Roy og jeg

av Eirik Bergersen Dalen
eirikbd@yahoo.no

Vi har vel alle ved en eller annen anledning sett på Familiesagaen De Syv Søstre. Ledd litt, og gjerne også grått litt, med Frode, Billeba, Roy og alle de andre. Følt sympati. Kjent på egne følelser. Ja, muligens til og med vært litt

nærmere i kontakt med seg selv og sitt eget følelsesliv etter at episoden har rullet over skjermen. Og det er vel flere enn meg som har fantasert litt etter programslett om en dag, helt tilfeldig, å møte en av stjernene fra programmet. Bare bumpe borti hverandre på gata, liksom. Kameratslig tone, det er ikke et hinder for vennskapet at Simon er kjent fra en større norsk fjernsynsserie.

Å ha et sånt vennskap med en TV-stjerne er jo ikke alle forunt. Jeg har det ikke. Men jeg har truffet Simon Andersen, og jeg vet hvordan det er å være nær ham. Jeg hadde, om enn bare i noen korte sekunder, fysisk kontakt med mannen som så glitrende portretterte rollefiguren Roy Bakke (eller Homo-Roy på folkemunne) lørdagskvelder på midten av nittitallet. Disse sekundene vil jeg ta vare på siden.

Jeg møtte Andersen på mitt hjemsted, Sandnessjøen. Sandnessjøen er et lite tettsted på nordlandskysten, og på dette lille tettstedet var det på dette tidspunkt (rundt 1997) opptil flere nyetablerte butikker; Partyman, MIX og FIX. Partyman var (og er) en butikk som førte øl- og vinsett, spritesenser og ulike drikkeeffekter (ølhjelmer etc.), i tillegg til å ha en velassortert bandasje- og plasteravdeling. MIX solgte, som Partyman, cocktailshakere, dramglass, "denne kropp er bygd av øl"-T-skjorter og andre morsomme effekter for den alkoholtørste. MIX hadde ingen bandasjeavdeling, men hadde til gjengjeld en egen avdeling med kontorrekvisita. FIX, på sin side, hadde en mer original forretningsidé enn som så - Armyshop og kondomeri.

Det var på denne butikken en noe usikker

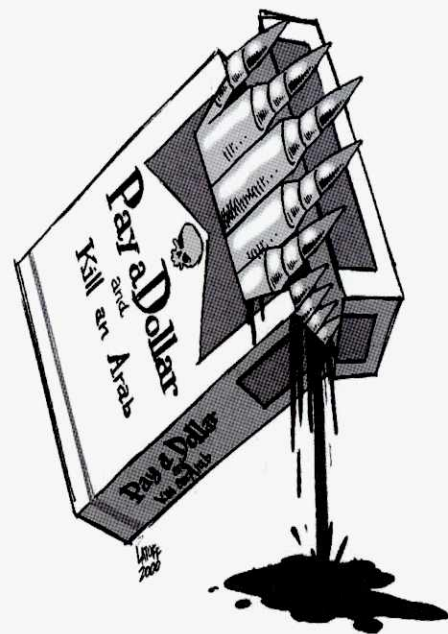
fjortenåring fikk prøve seg i arbeidslivet for første gang. På ungdomsskolen hadde vi nemlig et fag som het "Yrkespraksis", der ideen var at elevene skulle utplasseres i de lokale bedrifter tre timer i uka for å få et innblikk i yrkeslivets verden. Jeg havnet på FIX, og på min andre arbeidsdag skulle jeg få trening i å bruke kassaapparatet. Etter en times hard trening lærer jeg til slutt hvilken knapp som er "Militæreffekt" og hvilken som er "Erotisk artikkel", lener meg godt tilbake i stolen og åpner en brusflaske i triumf. Plutselig vandrer et kjent ansikt inn i butikken. Sjefen spør den nyankomne kunden litt lavmælt om han har vært på TV. Han får bekreftet sin mistanke. Simon Andersen, hele Norges Simon Andersen, er kunde på hans Armyshop/kondomeri!

Jeg setter raskt fra meg brusflaske. Her gjelder det å være på plass! Det er ikke hver dag det er kjendiser på FIX, det skjønner jeg når kjæresten til sjefen kommer med fotoapparatet og skal ta bilder. Ikke slå militæreffekter som erotikk denne gangen, Eirik. Grønn knapp nå.

Andersen ser seg litt rundt. Gløtter bort på kondomeriavdelingen, men kommer fort til at det ikke er noe for ham. Det går ikke. Han er for kjent. Han fatter interesse for noen grønne bukser som ligger slengt på et bord midt i butikken sammen med en håndfull finlandshetter og litt kamuflasjemaling. Holder dem opp. Studerer dem. Så kommer det - en lystig kommentar! Andersen sier, litt halvøyt: "Jaggu er det ikke bukser med strikk!". Sjefen ler. "Visst er det strikk. Skulle bare mangle, he he.". Og Andersen svarer "Ja, det skulle tatt seg ut!".

Den lune stemningen som hersket i rommet varte helt til varen var betalt og kjendisen forlot bygget. TV-stjernen lo og spøkte ved disken, og jeg klarte å beholde fatningen til tross for at jeg var relativt nervøs. Den grønne knappen traff jeg også.

LATUFF

Filmdødaren Frp

I budsjettforliket med Bondevik 2-regjeringen vant Frp en viktig prinsipiell seier da de fikk gjennomslag for å kutte fem millioner i støtten til Norsk Filmfond. En av Frps kulturpolitiske mål er en privatfinansiert filmindustri. I Frpsprogram står følgende mål: "Privatisere kinodriften. Avvikle støtteordningen til produksjon av spillefilmer og kortfilmer."

Norsk film har hatt en opptur etter etableringen av Norsk Filmfond i juni 2001. Norge er i en særstilling i forhold til de fleste andre europeiske land ved at privat kapital er lite toneangivende i den norske filmindustrien.

EVR

Globaliseringskonferanse

Den første Desember ble Globaliseringskonferansen 2002 avsluttet etter fire dager med diskusjoner, debatter og foredrag omkring emner som Verdensbanken, fundamentalisme, terrorisme, medier og klimapolitikk.

Arrangørene anslår at omkring 1200 mennesker var innom konferansen, som ser seg selv som en del av den verdensomspennende bevegelsen for et rettferdig og demokra-

tisk verdenssamfunn.

Flere kjente navn var tilstede og bidro med sitt, blant dem; størrelser som den indiske Vandana Shiva og den filippinske globaliseringsseksperten Walden Bello. Deltakerne konkluderte med at bevegelsen står ovenfor mange utfordringer, og tar sikte på å gjenta suksessen i 2003.

TAQB

København 2002

- Tidlegare kunne toppeliten møtast og diskutere i fred, men dei siste åra har vi kunne vere med og setje dagsorden og vise kva EU eigentleg er: Eit eliteprosjekt vi ikkje ønskjer, eit prosjekt som ikkje bra for folk flest.

Maria Walberg (20) er leiar for Ungdom mot EU, og skal til København i desember for å demonstrere mot EU-toppmøtet.

- På dette toppmøtet er hovudsaken EU si utviding austover. Vi vil vere med og syne at austutvidinga ikkje er eit solidaritetsprosjekt. Når EU vil ha med ti nye land, er det ikkje av di dei har så stor ansvarskjensle for utviklinga til desse landa, det er fordi EU sjølv ønskjer å verte sterkare – økonomisk, politisk og militært.

Maria overtydd om at demonstrasjonane førar fram:

- EU-politikarane må etterkvart ta omsyn til oss. Fleire byar i verda vert no

huga betre for sjølve demonstrasjonane enn for toppmøta det vart demonstrert mot. Vi er med og syner folk kvar avgjerdene vert tekne.

Tidlegare demonstrasjonar har ofte ført til vald og opptøyar. Men Maria er ikkje så veldig uroleg for at det skal skje denne gongen òg.

- Det har vore mange demonstrasjonar som har vore heilt fredelige, til dømes vart det ikkje bråk korkje i Sevilla eller Oslo. I Göteborg var det store fredelige demonstrasjonar òg. Dessutan har valdspørsmålet vorte prioritert mykje høgare i forarbeidet til demonstrasjonane denne gongen i høve til Göteborg. Alle dei store aktørane har jobba mykje med det, og i tillegg har vi aktivistmiljø som Globale Røtter som har diskutert det mykje.

Det vert eit stort mangfald av aktivitetar i København under toppmøtet. Demonstrasjonar, fagleg konferanse, seminarar og kulturarangement.

PW

Smal stormobilisering mot nazisme

Mellom 1000 og 2000 antirasistar samla seg i Salem i Sverige for å blokkere nordens største nazisamling.

Kvart år sia '99 har Salem, ein forstad til Stockholm vore åstad for den største årlige nazisamlinga i norden. For tre år sidan vart ein 17 år gamal nazisympatisør drepen av ungdomar med innvandrarakgrunn i Salem. Kvart år sia då har nynazistar brukt denne hendinga til å arrangere ein minnesmarsj for guten.

I år var det òg mobilisert til motdemonstrasjon, som samla mellom 1000 og 2000 folk. Kenneth Fuglemsmo (19) var ein av dei:

- Demonstrasjonen tok sikte på å blokkere torget som var åstad for drapet, der nazistane plar ha minnesmarkeringa si. Nazistane tok ikkje sjansen på konfrontasjon, og heldt markeringa si ein annan stad.

Men politiet gjekk til åtak på sperringane demonstrantane hadde danna med hestar og batongar. Tre kom til skade. Kenneth meiner demonstrasjonen ikkje vitna om veldig brei mobilisering:

- Det var stort sett raddis-ungdomar, afa-folk og nokre få innvandrarakgrunn som demonstrerte. Men Sverige har heilt andre tradisjonar når det gjeld nazisme. I Noreg ligg motstand mot nazisme i ryggmargen på dei fleste, difor er det lettare å mobilisere breiare.

Det var mange maskerte i demoen, og Kenneth meiner dette held på å bli ein ond sirkel:

- Eg kan godt skjønne at folk maskerar seg vi vart filma med det same vi gjekk av toget, og ingen har vel lyst til å havne på nazistenes nettsider. Men maskeringa førar òg til at det er det einaste inntrykket folk får av antirasistane gjennom media, og då vert terskelen endå høgare før Medel-Svenson vil vere med og demonstrere.

PW

Bra sex - ja takk

Skolen formidler trygg og fornuftig sex og ungdomsbladene formidler trendy sex. Hva er bra sex?

av Helga Feiring
schnelga@yahoo.com

Ungdomsblader og magasiner har nesten alle ett tema felles: sex. De skriver om den første gangen, om seksuelle fantasier, om hvordan en skal suge kjæresten sin best mulig, og om hvor mange stillinger man kan gjøre det i. Men har de egentlig monopol på bra informasjon? Og hva er egentlig bra sex?

– Bra sex er når jeg er helt klar for det selv, og jeg har sex med en jeg er trygg på. Da tør jeg å si fra om hva jeg liker og hva jeg ikke liker. Jeg tør faktisk å si at "nå skal jeg sitte oppå, for det synes jeg er deilig".

Trude er 17 år, kommer fra Oslo og har sex ganske ofte. Hun tror ikke det er nødvendig å ha lest ungdomsbladene tips for å ha bra sex.

– Det eneste som skal til er lyst! Og fantasi. Man må være kåt. Noen ganger trengs også følelser. For meg blir det unaturlig å vise meg naken for en gutt jeg ikke har følelser for. Men man kan selvfølgelig ha sex bare for å ha det gøy også, sex er jo kjempegøy! Noen ganger har jeg sex fordi jeg er kåt, og noen ganger fordi jeg er glad i kjæresten min og kåt. Det er forskjell på romantisk sex og "skal vi pule"-sex. Da har vi sex bare fordi det er deilig og vi har lyst.

Bra sexinfo

– Men finnes det egentlig informasjon om bra sex andre steder enn på glossy magasinsider?

– Ja, hvis du oppsøker det kan du få veldig mye bra sex-info. Men det kommer ikke til deg automatisk. Skolen for eksempel formidler ikke bra sex, men smart sex, hva som er lurt. På "Det gule huset" derimot er det formidling av bra sex.

"Det gule huset", eller Klinik for Seksuell Opplysning, ligger på Carl Berner i Oslo, og er en gratis kveldsklinikk for ungdom under 25

år. Hvert år kommer det innom litt under 7000 ungdommer på kveldsklinikken, og i tillegg har klinikken undervisning på dagtid av mellom 3.500 og 4000 elever i året, hovedsakelig 10.klassinger fra Oslo.

Anne Julie Tøsse jobber på KSO.

– Hovedmålet vårt er at prevensjon skal være selvbestemt og lett tilgjengelig, og at man skal få hjelp til sjekk av sykdommer og seksuelle problemer, eller svar hvis man lurer på noe. Men vi tar ikke opp ting i full bredde. Vi har ikke et helsesøsterfokus hvor vi spør hvordan det går hjemme og på skolen, og om folk biter negler og sånn. Vi forholder oss til det de selv ønsker, ved at alle som er innom fyller ut et skjema med hva de trenger hjelp til.

Fillerpille

– Hvem kommer til KSO?

– Det kommer mange flere jenter på kveldsklinikken enn gutter. Det er mye fordi mange jenter bruker p-piller. Kondomer får man kjøpt, men p-piller må man gå et sted for å få. Dessuten er det nok ikke de mest sårbare ungdommene som kommer hit. Det krever et visst mot å gå et sted som har noe med sex i navnet. Når du sitter her på venterommet sammen med over førti andre, forteller du de andre at du har "gjort det". De som kommer hit er relativt mestrende og vet hva de vil, og det virker som de har et bra sexliv. Men vi spør jo ikke så mye heller.

– Formidler dere bra sex?

– Jeg håper at vi klarer å gjøre det. Det vi snakker mest om er medaljens bakside, men det er det sex skal handle minst om.

Trude mener det viktigste med KSO er at de er positivt innstilt til sex. Som da hun hadde urinveisinfeksjon og spurte om hun måtte vente med å ha sex.

– Sykepleieren sa: "Nei, sex er jo sunt! Ha sex så mye du vil, kanskje det til og med hjelper". Det er viktig at vi har det tilbudet, at noen voksne er der for å snakke om sex. Jeg kunne ikke spurt "Mamma, nå har jeg urinveisinfeksjon, kan jeg ha sex da?"

Anne er enig i at det å være positive er viktig.

– Vi prøver å unngå å problematisere, og forholder oss litt sånn lett og ukomplisert til det. For eksempel dette her med angrepille. Vi fokuserer ikke på at man nødvendigvis angreir så innmari, det kan være mer sånn "filler'n". Det var noen som foreslo at den kunne hete filler'n-pillen. For det er jo ikke sikkert at du angreir. Kanskje det var veldig fint, bortsett fra at kondomen sprakk, og da trenger man den pillen.

Det skal ganske mye til før vi problematiserer i det hele tatt. Vi prøver å få dem til å ta litt mindre tungt på ting. En del tar det veldig tungt å for eksempel få clamydia, eller å bli uønsket gravide og ta abort, da er vi ganske nøkterne. Vi sier ikke "æsj, ja så fælt, uff så grusomt, dette er en livskrise". Kanskje vi

FOTO: ERLEND HASSEL

nesten kan virke litt bagatelliserende hvis man er av en annen oppfatning.

Endra holdninger

– *Hvordan synes du ungdoms holdning til sex er?*

– Jeg tror ikke det er så veldig annerledes enn da jeg var ung på 70-tallet. Men det har vært noen sniktilbakeslag som jeg reagerer på. Som alt dette med jomfruhinne og opp-tatthet omkring det med å være jomfru. Og det med å bruke et skjellsord som "hore". Det tror jeg ikke var så vanlig før.

Trudes venninner har en bra holdning til sex i følge Trude. De har sex fordi de har lyst, enten med kjæresten eller med "pulevenner".

Men noen har også en dårlig holdning.

– Jeg hadde sex med kjæresten min etter at vi hadde vært sammen i tre uker, og da var det en venninne som reagerte på at vi ikke ventet lenge nok. Det synes jeg er en dårlig holdning, det er min sak om jeg vil ha sex og når jeg vil ha det.

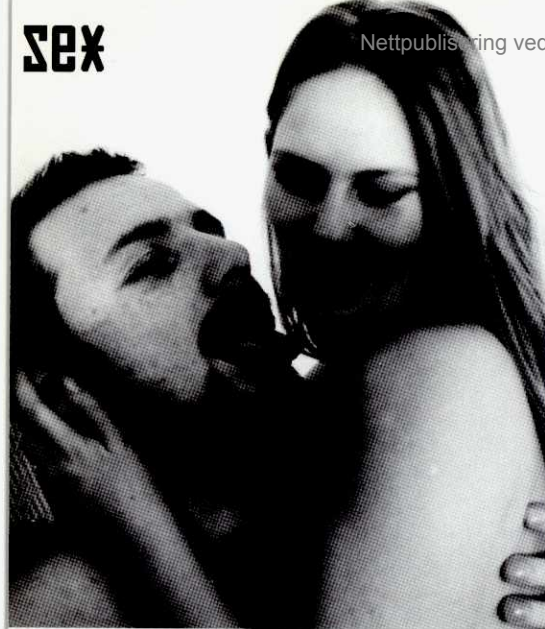
– *Mener du det er galt å ha en vente-holdning?*

– Nei, det er ikke akkurat galt heller, for noen er det viktig å vente, og da er det kjempebra at de gjør det. Men det er galt å forvente at alle skal gjøre det. Hvis man vil ha sex fordi man er kåte trenger man jo ikke å vente, for kåte er man uansett om man er forelsket i hverandre eller ikke.

– Noe som er litt annerledes enn før er at ungdommen skal være mye flinkere, sier Anne. – Å gå litt på trynet, gjøre noen dårlige erfaringer og ikke fikse alt, ikke få det til, det er mindre lov i dag. Ungdom legger lista veldig høyt. Vi er litt redde for at det spontane går tapt. Vi prøver heller å normalisere litt, si at det å trå litt feil, for eksempel det å få kjønnsvorter er helt vanlig. Det gjelder 80% av dagens 15 åringer, og det er akkurat som å få vorter på hendene.

– *Tror du media påvirker ungdoms holdninger?*

– Vi leser jo mange av ungdomsbladene for å se hva ungdom leser om sex. I mange av disse bladene er det omtrent sånn fra punkt

en til ti fra du begynner å stryke på puppene eller kneppe opp bluseknappen og til du skal gjøre masse forskjellige avanserte ting for å gi partneren orgasme ti ganger etter hverandre. Det blir en prestasjonsgreie. Og vi har jo oppfattet signaler om at noen lar seg påvirke av det, men nå er det også forskning som viser at de fleste ungdommer ikke lar seg påvirke i så stor grad som mange tror. De er i stand til å tenke selv og kjenne etter selv, "er dette gøy?" og er det gøy så gjør de det, men hvis det ikke er gøy så lar de være. Det er den eneste målestokken en kan ha på det.

Orgasmepress

Trude føler innimellom at det er litt press på at hun skal ha bra sex. Men ikke fra bladene egentlig, mer fra venninnene.

– For en stund siden hadde jeg ikke fått orgasme, men det hadde alle de andre. En venninne av meg som fikk orgasme hele tiden sa "Hæ, du har jo kjæreste, jeg får det til alene, hvorfor får ikke du det til sammen med noen?". Da skulle jeg ønske at jeg også hadde fått det. Jeg hadde så lyst til å fortelle dem at jeg hadde fått det, så jeg gikk og ventet på å få det. Det ble nesten kulere å fortelle det til venninnene enn å faktisk oppleve det. På den måten er det litt press.

– *Er det egentlig avgjørende at begge får orgasme for at det skal være bra sex?*

– Nei. Jeg synes det er kjempedeilig å ha sex uansett om jeg får orgasme eller ikke, jeg stønner selv om jeg ikke får orgasme, fordi sex er utrolig deilig. Jeg gidder ikke gå rundt og tenke på at jeg må få orgasme, for sex er så mye mer enn det. Men jeg vet om jenter som er totalt avhengige av å få det, som blir helt sprengkåte fordi de ikke får orgasme. Jeg kan skru av. Fullstendig.

– *Men hva med guttene, er det ikke viktig for dem?*

– Det er nok ihvertfall vanskeligere for gutter å ikke skulle få det, det er vel ikke så lett å slutte å tenke på det når han sitter der med stå...

Anne forteller at det er ganske vanlig med jenter som ikke får orgasme. Mange opplever det som et seksuelt problem.

– Guttene blir så opptatt av å gi jentene det, og jentene blir så opptatt av å være flin-

ke. Det er viktig å fortelle at det er helt normalt, at man ikke nødvendigvis får det til, og at det ikke er noe man kan streve for å bli flink til.

Det er forferdelig komplekst, og det å tillate seg selv å nyte og være der man er i øyeblikket er helt avgjørende. I stedet for å liksom streve for å få til å være "flink", for at det skal være et mål i seg selv. Da blir det mye vanskeligere.

Venninnetips viktig

Anne tror at det er nettopp hjelp til problemer som måtte oppstå som er viktig. I tillegg til kunnskap om og lett tilgang til prevensjonsmidler, og faktiske kunnskaper om normale ting i kroppen. At de får den informasjonen de har bruk for.

– Jeg tror ikke at alle nødvendigvis trenger så veldig mye snakk med voksne. Hvis man er kjempeforelsket og har det veldig fint med kjæresten sin, så vil man ikke snakke med en helsesøster om hvordan det er, man vil bare ha de p-pillene og gå hjem og gjøre det i stedet.

For Trude er imidlertid prating noe av det viktigste. Ikke med voksne, men med venninnene.

– Hovedpersonene for at jeg skal ha bra sex er selvfølgelig meg og min sexpartner, men det hjelper å kunne gå og si til venninnene sine "hva pleier dere å gjøre når dere skal ha det kult". Jeg føler meg veldig erfaren nå, jeg og kjæresten min er erfarne sammen. Det kunne vi sikkert blitt på egen hånd også, men uten de innspillene jeg har fått fra venninnene mine hadde vi ikke blitt det like fort og bra.

– *Så hvis vi skal gjøre en oppsummering; hvordan får vi bra sex?*

– Ved å fokusere på at det skal være positivt. At det handler om følelser og opplevelser, ikke om prestasjoner, og at det du føler og opplever selvfølgelig skal være bra. Det trenger ikke være så veldig utviklende heller, men på en eller annen måte gøy eller lidenskaplig eller... At du opplever det som positivt og bra. Og for at det skal være det så må det være selvbestemt og ønsket.

– Og så må det være deilig! smiler Trude.

Når all sex blir porno

Hvis demonstrasjonene mot porno-butikker er et nei til dildo, nei til glidemiddel og nei til blonde-BH er vi på ville veier.

Johanne Bergkvist og Elise Malde er kvinneaktivister og medlemmer i Kvinnefronten. De skapte tidligere i høst debatt ved å foreslå at Kvinnefronten burde åpne sexbutikk. Kronikken har tidligere stått på trykk i Kontur.

Denne høsten har vært prega av debatt om strategi og metode i kvinnebevegelsens kamp mot porno. Vi har reagert på det vi opplevde som moralisme og manglende politiske argumenter i kampen mot Beate Uhse. Pornoindustriens offensiv for å gjøre porno spiselig gjennom å rette salget mer mot kvinner og starte butikker uten porno, gjør at vi må skjerpe argumentene i kampen. Vi må vite hvorfor vi demonstrerer mot disse butikkene. Vi må si høyt om og om igjen at grunnen til at vi er mot porno er fordi vi ønsker en fri og glad sex. Vi veit at porno handler om å gjøre kvinnekroppen om til en vare, at porno spille på tabuer, skyld og skam. Slagordet "Nei til salg av sex" må handle om motstand mot salg av kropp. Enkelte feminister har tydeligvis gått i fella og mener det betyr et nei til salg av alt som handler om sex. Hvis demonstrasjonene er et nei til dildo, nei til glidemiddel og nei til blonde-BH er vi på ville veier.

Vårt nei til Beate Uhse og Porno-Hagen handler nettopp om at dette er konserter som gjør levende mennesker om til varer. Vi lar oss ikke lure når de forsøker å smyge seg inn på markeder som stuereine undertøy- og morobutikker. Samtidig demonstrerer vi ikke mot alt de selger og mot alle som selger det samme som dem. Det handler ikke om dildo, men om undertrykkinga som ligger bak. Vi er selvfølgelig klare over at porno er med på å skape forestillinger om hva som er sexy. Mye som disse butikkene selger er rene pornorekvisitter.

Men ideen om hva som underordna og overordna sitter i hodet uavhengig av hva vi tar på oss. Vi må finne en måte å erotisere likeverd på. Da må vi tenke nytt. Hvorfor er deler av kvinnebevegelsen så redd for debatten om seksuell frigjøring? Er den for vanskelig fordi vi selv er fanger i pornoens seksuelle bilde?

Porno har monopol

Pornobransjen er på offensiven. De satser på nye markeder og forsøker å gjøre seg spiselige for kvinner, og også feminister. Pornobegrepet har blitt vannet ut til å gjelde all framstilling av seksualitet. Svært mange svarer på spørsmålet om hva de synes om porno, at de er mot den kvinneundertrykkende pornoen og for den gode pornoen. Hva betyr det for feminister som mener at porno ikke kan skilles fra kvinneundertrykking? Kvinnebevegelsens kraftige mobilisering mot porno og seksuallert vold mot kvinner har lenge gjort det vanskelig å være for porno og samtidig være for likeverd mellom kjønnene. Det har vært vanskelig å bruke porno uten å ta stilling til innholdet. Men dette har forandra seg. Sexhandelen blomstrer. Bordeller og pornoproduksjon øker i takt med økonomisk krise og feminisering av fattigdommen. Samtidig tar pornoindustrien et stadig kraftigere grep om nye markedsgrupper. Pornoindustrien og pornoens budskap blir stadig råere og mer brutalt, samtidig som det normaliseres gjennom en økende pornofisering av samfunnet rundt oss og gjennom internets tilgjengelighet.

Nettopp internett har ført til tapte inntekter for pornoprodusentene. De har måttet henvende seg til nye grupper og med nye konsepter. Klare eksempler på det er Beate Uhse og Porno-Hagens nyåpna sex-butikker. De nye målgruppene er ungdom, kvinner, radikale, akademikere og intellektuelle.

Jenter for porno?

Deler av pornoen har blitt forsøkt tilpassa kvinner. Derfor har mange pornoblader skaffet seg kvinnelige redaktører og frontfigurer. Porno blir på den måten framstilt som noe som ikke bare menn driver med, men som er vel så legitimt for kvinner å lese og tenne på. Kvinner er de beste gallionsfigurene for den

pillrånne pornoindustrien, for de er vanskelige å angripe enn porno-Hagen. Med dem i spissen for pornobransjen forsvinner stemplet av den onde dollarmannen som tjener seg styrtrik på kvinners fornedrelse. Sten Ture Jensen, eieren av Lek, Cocktail og den kortlivede norske utgaven av Playboy, uttalte i et intervju i Arbeiderbladet om Linda Johansen i 1997: "Det intelligente har vært å bruke henne og andre kvinner som redaktører i Lek, Cocktail og Mann. På den måten har ikke Kvinnefronten og andre kunnet angripe så hardt." En gjennomtenkt og effektiv strategi for å avvæpne pornomotstanderne.

Det er en forskjell på kristenpuritanister og feminister i kampen mot porno. Det må få konsekvenser for hvordan vi arbeider og argumenterer, og for hvilke mål vi har i kampen. Da må vi kunne ha to tanker i hodet samtidig. Vi vil knuse Beate Uhse og Porno-Hagen og vi vil frigjøre seksualiteten fra pornoens grep, frigjøre sex fra salg av kropp, fra utnyttelsen av usikkerhet og fra den feilopplysninga porno gir om sex. Porno har et klamt grep om tankene våre, om hva vi definerer som reelt, som normalt. Unge definerer sin egen seksualitet ut fra hvor pornoen setter grenser, og blir dermed opptatt av hva som er "normalt", ikke hva som gir dem lyst og glede. Pornoen lærer bort et vrengebilde av seksualitet: alltid tilgjengelig, alltid lyst, alltid villig. Kropp er noe som kan byttes og selges uavhengig av følelser og vilje.

Kvinnebevegelsen har alltid stått i spissen for seksuell frigjøring. Derfor gjorde vi et tankeeksperiment: Kvinnefronten kan starte sex-butikk. Hvorfor skal pornoindustrien ha monopol på seksuelle hjelpemidler? Hvorfor skal porno få monopol på å definere seksualitet? Vi trenger en slags Klinikk For Seksuell Opplysning for voksne, kall det butikk, sexshop eller fristed. Et sted hvor man kan spørre, diskutere, få prevensjon, veiledning,

Hvorfor skal porno få monopol på å definere seksualitet?

Vi er mot porno fordi vi ønsker fri og glad sex.

...fortsettelse fra side 9

kjøre bøker og hjelpemidler. Et sted som fokuserer på sex som en av livets store gleder uten å tingliggjøre det.

Seksuell frigjøring

Enkelte femister forsvarer å lage alternativ kvinnefrigjørende porno. Spørsmålet for oss på venstresida blir da om det er mulig å lage kvinnefrigjørende porno (hvis vi som disse miljøene karakteriserer porno som kommer-sielt seksuelt materiell) under kapitalismen? Er det mulig å møte pornoindustriens undertrykking med vår egen porno? Den som trur at det er mulig, har misforstått pornoens rolle i den omfattende kvinneundertrykkinga, misforstått det ideologiske budskapet i pornoen og viktigheten for resten av kvinneundertrykkinga.

Det står en ideologisk kamp om seksualiteten, om hva som skal være erotisk. Pornoen har et klart budskap: Mennesker som varer er erotisk. Voldtekt erotisk. Hva er alternativet? Erotisering av likeverd er det venstresida må stå for. Vi kan ikke godta at undertrykking er en del av seksualiteten for at det skal finnes noe å tenne på.

Feministers fremste kampsak er å slåss for frigjøring av kvinner. Da må dette også gjelde seksualiteten. Det handler om trygghet fra overgrep og undertrykking. Det handler om å fjerne pornoens bilde av seksualitet, og det handler om at kvinner selv skal kunne definere sine behov og lyster. Det må være mulig å diskutere ulike strategier for å nå det målet. Vi er enige om at kampen mot porno er sentral for å oppnå seksuell frigjøring, men vi er nok uenige om veien dit. Uenigheten er ikke ny. De tidlige borgerlige feministene mente at arbeiderbevegelsens feminist var usedelige som krevde prevensjon og abort. Har vi kommet tilbake til nullpunktet?

Hvis femister ikke tar debatten om seksuell frigjøring nå, kommer vi på defensiven i kampen mot porno. Skal vi klare å knuse pornoens bilde av seksualitet, må vi som femister peke i en retning. Vi må komme med alternativer. Vi må skape en seksualitet som er basert på likeverd, glede og humor - nettopp seksuell frigjøring.

Johanne Bergkvist og Elise Malde

Teselskapet

- Er det nokon som har hatt sex i det siste? spør Ola Martin.
- Ja, med ein mann! utbryt Maria med avsky i røysta. - Eg var full, men kom meg heldigvis ut før han vakna.
- Fyllesex kan vere tragisk, medgir Ola Martin.

av Per Waago
perwaago@online.no

Vi er i teselskap hjå Ola Martin Steimoeggen (18). Forutan meg har han pressa inn Bjørn Tore Bertheussen (18), Ragnhild Stige (17) og Maria (19) på den knøttlille hybelen sin. Sjølv om dei svarar eit unisont "ja" når

Snakkar ofte om sex: Ola Martin, Bjørn Tore og Ragnhild
FOTO: NORA NYSTUEN

eg spør om dei pratar mykje om sex, er stemninga litt spent. Det vert litt vanskelegare når nokon sit der med notatblokk.

- Det er stor skilnad på å ha sex med gutar og med jenter, seier Maria. - Når eg har sex med jenter, er det meir kjensler inn i biletet enn når eg har sex med gutar - ikkje berre puling.

Ragnhild er samd:

- Når gutar og jenter har sex finst det ei lettvinnt løysing: Å knulle. Det er annleis når det er to av same kjønn. Då må ein nytte fantasien meir og finne på andre ting.

- Vel, det treng ikkje vere sånn, skyt Ola Martin inn.

- Kameratane mine lurar ofte på om eg framleis har musklar att i rompa, seier Bjørn Tore. Når latteren har lagt seg, spør Maria:

- Var det vondt første gongen du hadde sex?

- I rompa? Veldig, svarar Bjørn Tore.

- Det gjorde ikkje vondt for meg, seier Ola Martin. - Brukte de ikkje glide-middel?

- Joda, men det gjorde vondt likevel. Men det gjekk fort over.

Meir te, fleire sigarettar. Sjølv om Ragnhild ikkje møter så mange fordom-mar til vanleg, trur ho det finst

mange av dei:

- Eg har inntrykk av at det er ei utbreidd oppfatning at gutar er så sexfikserte at når to gutar har sex, må det ta heilt av. Men eg trur jenter er minst like sexfikserte.

- Folk synst ikkje det er sex når det er to jenter - det må vere ein gut inne i biletet for at det skal gjelde, seier Maria.

- Eg har vore ute for sleske gutar som ville "vere med" meg og kjærasten min. Dei går berre ut ifrå at vi vil ha med ein gut, seier Ragnhild

- Eg vert aldri plaga av jenter som vil vere med, seier Bjørn Tore.

- Det finst vel somme jenter som kunne tenkje seg det, trur Maria.

- Det er det å ta det for gitt som er så drygt, avbryt Ola Martin opprørt.

- Mange heterofile gutar har fått eit veldig skeivt bilete av lesbesex gjennom pornoen, meiner Ragnhild. - Dei trur det er strap-on-dildo som gjeld.

Kjønnsfiksering

Fotografen kjem, og det vert enno trangare om plassen på den etterkvart veldig røykfylte hybelen.

- Ikkje ta bilete av meg når eg røyker, bed Ragnhild. Men ved nærmare ettertanke har ho ikkje tenkt å syne fram artikkelen til foreldra.

- Det er det første folk spør om når dei får høyre at eg er bifil: "Korleis tok foreldra dine det?" Det var eigentleg ikkje noko problem - mor mi hadde skjont det av seg sjølv for lenge sia når eg fekk mota meg opp til å fortelje det.

- Eit anna spørsmål eg ofte får er "Korleis fann du det ut?" Ola Martin meiner det er eit vanvittig dumt spørsmål: - Korleis veit du kven du vert forelska i? Korleis veit du kven du tenner på?

- Folk er veldig fanga av at det er kva kjønn ein har sex med som er avgjerande. Det stemmer ikkje, alle har sex på forskjellige måtar. Det er veldig mange faktorar som utgjer seksualiteten, kjønn er berre ein av dei.

Ragnhild trur dette er den største hindringa for seksuell frigjering:

- Den seksuelle frigjeringa har kome langt på andre område, seier ho.

- Denne kjønnsfikseringa er like mykje å finne mellom skeive som streite, seier Ola Martin.

- Det er kanskje ikkje så rart - mange må kjempe ein hard kamp med seg sjølve for å tore å bryte med dei vande normane og pla-

sere seg i homobåsen. Når ein først har tatt det steget, skal det mykje til før ein er villig til å gå tilbake på det, held han fram.

Åtak på kjønnsrollene

Ola Martin trur at normbruddet det inneber å erkjenne at ein er homo kan vere grunnen til at mange klyngar seg til den typiske homoseidentiteten.

- Det har alltid vore mykje leiking med roller i homomiljøa, dette var enno meir utbreidd før då gutane brukte jentenamn på kvarandre og omvendt. Det kan kanskje bidra til at ein fjernar seg meir frå samfunnet elles, men det er i alle høve eit kraftig åtak på kjønnsrollene.

- Men eg trur ikkje bifile kjenner den same tilhørsla til det homofile miljøet, seier Ragnhild.

- Bifile vert ofte set på som wannabes, folk som berre vil eksperimentere med seksualiteten sin som ei motegreie, og vert ofte sett ned på. Mange byrjar som bifile, di det er eit kortare steg, og finn etter kvart ut at dei eigentleg er homofile.

Ola Martin trur at dei homofile på mange måtar har forma samfunnet:

- Det var i dei homofile miljøa at ein byrja leve den livsstilen mange lever idag, der venegjengen tyder meir enn familien.

- Ein openberr fordel har vi i alle høve, seier Ragnhild.

- Det var aldri noko problem å få lov til å overnatte hjå kjærasten min då eg var yngre.

Hvitløkssuppe

Dette trenger du

2 hele hvitløk
Ca 3 store poteter
1 løk
4 dl vann el buljong
4 dl melk
Salt
Pepper
Smør eller olje

Dette gjør du

Skrell hvitløken. Det kan være litt vanskelig å få av skallet, men om du klemmer feddene litt går det lettere av. Skrell og skjær potetene i biter, og gjør det samme med løken så du har alt klart.

Fres hvitløken i olje til den blir gylden. Rør rundt underveis, så det ikke svir seg (noe det alltid gjør for meg.) Ha i løken og blank den. Til slutt freser du potetene litt, og nå er det viktigere enn noen sinne å røre - poteter er fulle av stivelse og svir seg om man blunker for lenge.

Buljong kan du lage av terninger man får kjøpt i butikken. Det er raskt og smaker helt ok. Slå buljong og melk i gryta og la det putre i ca 15 min. Når potetene er møre er det bare å mose i vei. Har du en stavmikser eller liknende går det fortere, men et gammaldags stamperedskap, sleiv eller visp fungerer helt utmerket. Hell opp i kopp og kos deg.

Mat til hygge, mat til besvær

Har De ofte tømmermenn? Kjenner De at vinterforkølelsen er ved at feste seg? I dette nummer får De noen oppskrifter som både smaker godt og kanskje kurerer gruff.

av Hege Bae Nyholt
hegebn@sosialisme.no

Mat kan være hyggelig og samlende. Sammen med gode venner, kjæresten eller familien. Det er mange forventninger knytta til mat. En av de er for eksempel i min familie er man like spent hvert år om julemiddagen blir bra, og hvert år gratulerer vi hverandre med at den ble den beste vi noen gang har spist, på tross av at vi spiser akkurat det samme hver jul. Mat blir studert av ernæringsspesialister, samlivsforskere, psykologer og en hel drøss med andre spesialister. I lærebøker står det noe sånt som at "Spisesituasjonen er et sentralt tidspunkt på dagen til å samle familiens medlemmer. Her kan alle komme til orde, og familien utveksler informasjon. Spisesituasjonen er regnet som en nøkkelsituasjon for å oppnå den gode samtalen" Bullshit, sier vi som tenker tilbake på mange av barndommens middager med en eller to slitne foreldre som måtte lage noe i all hast for å døyve sulten. Mat- og spisesetinger kan være koselige, og jeg har hatt mange av dem. Men på den andre siden kan de være helt forferdelige. Den første middagen med kjærestens foreldre er sjelden en stor suksess. Som oftest er man så nærvøs at man knappast kan få i seg en bit.

familie om man skal klare å se forbi griseriet og få i seg nok til å bli mett. Den middagen blei et mareritt, og jeg prøvde etter beste evne å skjule at jeg ikke spiste mere enn et skjell, mens jeg skulte bort på kjæresten som la innpå mens sausen rant i munnviken uten at han brydde seg nevneverdig om det.

Mat som medisin

Dette nummerets to retter er garantert grise frie og skulle kunne inntas sammen med de fleste uten at det byr på for stor sjananse.

Den første retten er som forrige gang suppe. Suppe er bra mat, og suppe er billig mat. Når det begynner å bli hustrig ute, og kvikksølvet kryper ned på den blå siden er det supert med suppe. Hell suppa i en stor kopp, kryp under et pledd og slurp i vei. Da kan det sludde, regne og snø alt det vil ute.

Denne suppa ligner mye på potet og purre-suppa, kanskje mest fordi den innholder poteter. Poteter er vanlig å bruke som jevning i supper langs middelhavet, og så er det jo så billig.

Rett nummer to er den beste medisinen jeg kjenner til mot tømmermenn. Når det verste har gitt seg utpå søndagen er det bare å sveive fram kjeler og panner. Karbohydrater er akkurat det man trenger om det har blitt lite søvn og desto mer stress eller moro.

Møt familien

Jeg husker første gang jeg var bedt på middag til søstra til kjæresten min. Av alle ting fikk vi taco. Taco som er umulig å spise uten at det renner i alle retninger. Taco som man bør spise bare med sine beste venner eller innerste

Ragnhild Sandvik (20) er mediestudent

Burgere og hjemmela- ga potetmos

Dette trenger du

250g kjøttdeig (fi kjøttdeigpølse)

6-8 poteter

Smør

Salt

Pepper

Sennep

Krydder til burgerne

Dette gjør du

Skrell potetene og skjær dem i ca like store biter. Kok potetene i vann, men uten salt.

Bland kjøttdeigen med krydder. Jeg foretrekker ganske rene smaker, og bruker salt, pepper, sennep og kanskje litt hvitløk. Form kjøttdeigen til 4 burgere og stek på middels varme.

Når potetbitene er møre slår du av vannet. Bruk en sil eller et dørslag. La potetene dampe av seg litt, og slå de over i kjølen. Ha i godt med smør og pepper. Så er det bare å mose til du er fornøyd. Potetmosen kan godt være litt grov med biter. Rett før du spiser pisker du i salt, på denne måte unngår du at mosen blir seig og ekkel.

Så er det bare å legge innpå og la karbohydratene gjøre susen.

Studentradiosex

Det finnes fortsatt et hjørne av norsk media hvor DU slipper å høre om sex. Vi setter over til Søre Sunnmøre.

I Volda ligger en høyskole. Som så mange andre, har denne høyskolen sin egen studentradio. Skolen har også journalist- og radioutdanning, og igjennom mange år har mange kjente stemmer og ansikt fra selveste rikskringkastingen trødd sine første reporterско her. Også i studentradioen. Helt til nå.

I skrivende stund er det et døgn siden det skjeddesvangre skjedde. Onsdagens studentradiosending på den lokale eteren, kalt "Bodil", er inne i sin siste halvtime.

-Så er det tid for høytlesning, sier en av kveldens to programledere. - Boka "Elsk deg glad" byr på mange fine råd om hvordan man skal piffe opp sin kjønnslige omgang med det annet (evt samme) kjønn. I dag skal vi ta for oss etiketten rundt suging: Svelge, spytte - eller spy?

Sånn omtrent. Så kommer en lengre sekvens med lesning og diskutering rundt emnet. Straks etter er ansvarlig redaktør på tråden. Farlig nær hjerteinfarkt.

Praktisk informasjon før vi går videre: Ansvarlig redaktør er ikke student. Han er redaktør for lokalradioen i sju kommuner, og i likhet med de fleste redaktører i dette

landet er han over middels voksen og mann. Lokalradioens frekvens lånes ut til studentenes utfoldelse i én time hver kveld. Den samme frekvens huser et rikt utvalg misjons- og kristenradiostasjoner, samt noe klassisk musikk. Og radiobingo. Dette omkranser studentenes sendinger. Lytterne? Mye godt de samme hele dagen. Har man først funnet frekvensen for bingo'n, så.

Slik er det at redaktøren setter fyrstekaka i vranghalsen og må dunkes i ryggen vel og lenge av sin rødmende kone, før han får kastet seg over telefonen. Og opplyser at nå er det kroken på studiodøra for (medie)kåte journalistspirer, ja tenk, over hans eget sendenett. Man har ikke hørt maken på Søre Sunnmøre. Ikke engang i Synnøve Svabøs

studietid.

Og dette blir en kjempesak. Lokalaviser, lokalradio, NRKs distriktskontor, Petre - alle vil fortelle historien om hvordan mediestudentene dreit seg ut. Griseprat på bygderadioen, oralsex-leksjoner til ettermiddagskaffen, alarm, alarm!

Så kan du spørre. Er dette så voldsomt da? Har ikke Volda en pulserende medieutdanning, hvor framtidens journalister skal få prøvd seg, tabuer brytes, lyttere og seere utfordres? Ja, er virkelig sunnmøringene så kristenmoralistiske og bluferdige at de ikke vil lære andre ting å bruke munnen på enn salmesang.

Eller, du kan spørre: Hvor går veien videre for sexfiksering i norske medier, når radioen ved en av landets fremste utdanningsinstitusjoner i journalistfaget høres ut som russe-radioen i Nittedal?

Hvis den du spør er meg, blir svaret noe slikt som dette. At joda, dette er usmaklig og drøyt. Det er å foretrekke at radio lages for lytternes skyld, ikke for at de i studio skal få testet sine orale evner. At det var nettopp i Volda, med sin status både som bedehusland og journalistgartneri, dette skjedde, gjør ikke situasjonen bedre. Klart det ble oppstyr. I ettertid er tabben blitt behørig påtalt, og studentradioen er nå reddet. Ydmyke unnskyldninger og garantier for framtida ordnet dét. Gry Jannicke, nei unnskyld, J-Diva, kommer ikke til å bli A-listet, for å si det slik.

Du finner alle slags magasiner, samt Dagbladet, i Volda, så uten ymse former for sexstoff i media er vi ikke. Men de lokale mediene, både laget av studenter og andre, er ekstremt lite sexfikserte. Noe er privat, og dermed unødvendig på trykk eller på lufta, er tankegangen - stikk i strid med i de store mediebedriftene.

Ikke dumt av de framtidige journalistene å ta med seg den tanken videre.

Ragnhild Sandvik
ragnhild_s@hotmail.com

Et dukkehjem i Brasil

På landsbygda i Brasil kan det se ut som tiden har stått stille de siste 50 årene. Menn er menn og kvinner vasker klær, lager mat og passer unger.

av Maria Teresa Gønning,
maritesgr@hotmail.com

Her på landsbygda i Nordøst- Brasil virker det som om tiden har stått stille i minst 50 år. På mange måter kan det sammenlignes med Norge slik det var i mellomkrigstiden. Den gang begrepet husmor ikke var negativt ladet, og lenge før feminismen hadde sitt opprør på 70-tallet.

Hvor er kvinnene?

Akkurat nå har det vært presidentvalg i Brasil. Venstresida, med Luís Inácio Lula da Silva, skal regjere for første gang på 40 år. Over 60 prosent av de som har stemt er foreløpig fornøyd med utfallet. Fortsatt henger det igjen enorme portretter av de ulike politiske kandidater. Bildene er av middelaldrende, hvite menn.

Jeg undres: hvor er kvinnene? Med 170 millioner innbyggere, jevnt kjønnsfordelt, har jeg vanskelig for å tro at ikke en eneste kvinne er egnet som president. Dessverre har jeg ikke muligheten til å undersøke dette nærmere gjennom en statistisk gyldig undersøkelse. Likevel er det ingen vitenskapelige bevis for at menn er født som bedre ledere enn kvinner.

Det er nesten umulig å befinne seg i et macho land som Brasil uten å skrive noen ord om kjønnsroller. Akkurat nå har jeg det privilegium å bo hos en familie i Nordøst- Brasil. Dette gir meg en unik mulighet til å se og delta i ulike kvinner og menn sin hverdag. Selv om de erfaringene jeg gjør er basert på subjektive opplevelser og ikke bør generaliseres til å omhandle enhver brasilianer, gir meg et inntrykk av hvordan livet på landsbygda kan fortone seg for noen familier.

Her er det lett å finne eksempler på viljessterke kvinner. Karakterer som for min del kunne ha styrt et land som allerede er nedgravd i en enorm utenlandsgjeld. Jeg tenker på husmødre som gjerne har mellom 6 og 10 barn, og som på en beundringsverdig måte

styrer familiens husholdning, tross dårlige odds. Kvinner som debuterer som mor i en alder av 15 og som tidlig må lære å trylle frem middagsmåltider ut av en trang økonomi.

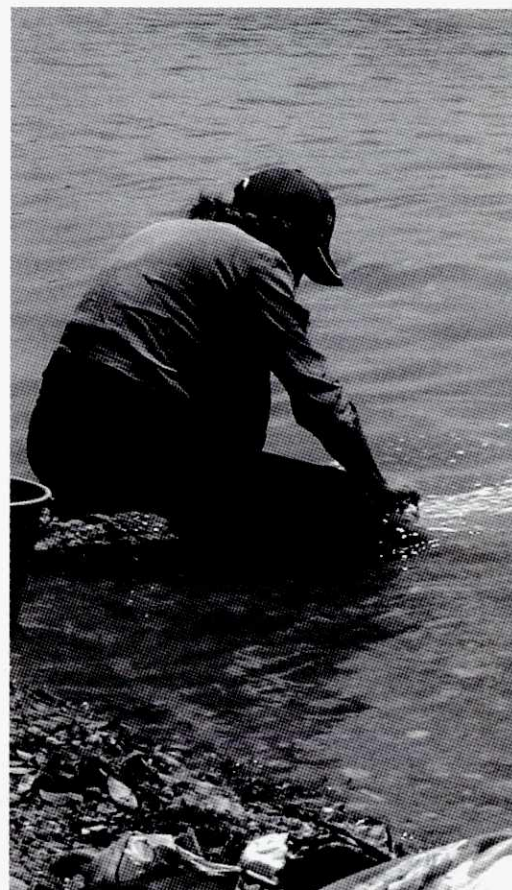
Tøft liv

- Livet her er tøft, sier min vertsmor. Hun har bare tre barn, men går på skole hver eneste dag ved siden av å ta seg av hus og familie. Hennes store drøm er å få råd til et kjøleskap. Problemet er at mye av pengene går til mannens alkoholkonsum. Ikke en fremmed problemstilling her på landsbygda.

Jeg har ingen problemer med å tro at livet her er hardt. Gjennomsnittlig levealder i Brasil er 67 år, og her i Nordøst-Brasil er forventet levealder 6 år lavere enn i sør. Mange ser mye eldre ut enn de faktisk er og bare å vaske klær er et stort og slitsomt prosjekt. Lørdag formiddag og ettermiddag er selveste laugardagen. Da samles kvinnene ved elvebredden med et fjell av skittent tøy som de forbarmer seg på. Unge jenter deltar også, for her skal jentene tidlig krøkes for å bli gode husmødre. Min lillesøster på 6 år demonstrerer for meg, tar et voksent tak i et plagg som hun slår mot en stein, skyller i vannet, gnir inn såpe, skyller igjen og vrir. Dette gjentar hun med største beherskelse, bortsett fra at såpa av og til glipper ut av de små hendene.

Machoidealet

Jeg tør påstå at faren i huset jeg bor i representerer mye av det klassiske machoidealet i Brasil. Et idealbilde som for meg ikke er noe ideal, men snarere har de karaktertrekk jeg ville ha tilskrevet en antihelt. Som hentet fra en dårlig spaghettwestern skal mannen være tøff, ta initiativ og ikke vise følelser. Han skal være autoritær og rir gjerne alene i solnedgangen, mens kona sitter hjemme og venter.

Her har de faktisk også et eget uttrykk for å være utro, nemlig "å sette horn (chifre) på noen". Min vertsfar finner det merkelig når jeg erkjenner at hjemme i Norge er det ikke vanlig å sette horn på sine ektemaker, fordi her i Brasil gjør jo alle det! Jeg synes det er litt rart at han kan si dette mens kona sitter ved samme bord og hører på.

Han er ikke så mye hjemme, men kan dukke opp til hvert måltid. Da spiser han først, mens barna sitter på gulvet og venter til han har spist ferdig. Kravet til denne type maskulinitet kan gjøre det vanskelig for en far å være kjærlig mot sine barn. Jeg har ennå ikke sett han ta barna på fanget, leke eller snakke hjertelig til dem. Dessverre har det heller blitt berøring gjennom fysisk straff. Likevel har jeg sett at han viser omtenksomhet ved å komme hjem med gaver til sin familie. En dag hadde han kjøpt et par høy-

I Brasil som ellers er det kvinnene som må gjøre det meste av husarbeidet

hælte sko til kona, og jeg har inntrykk av at han liker at kona pynter seg for han. Ikke alle jeg har møtt er som han. Heldigvis har jeg møtt mange menn med mer åpne forestillinger om hva som skal inngå i menn og kvinner sine rollemønstre. De dagene jeg har jobbet på jordet, som er hovedarenaen for menn, har jeg hovedsakelig fått positiv respons. Det skal likevel også nevnes at jeg ikke er en av deres brasilianske kvinner.

Kvinneidealet

Jeg har latt meg overraske over hvor fiksert mange jenter er på utseendet sitt her. Små piker helt nede i treårs alderen kan dukke opp med illrød leppestift og korte, trange top- per. Det har også hendt at jeg blir bedt hjem til ulike kvinner og fått en titt i deres fotoalbum (for de som er så heldige å ha det). Da

skal du ikke bli overrasket når nabokona eller jentene du er vant til å se i arbeids og hverdagstøy, viser bilder der de poserer i bare undertøyet. Det halvpornografiske uttrykket som går igjen på disse bildene, og som også blir vist gjennom media, minner meg om forsidepikene til type "Kvinner og Motor" blad. Her er det et kvinneideal.

Når jeg ser hvordan det er her, kan det være fristende å sammenligne med Norge. Hjemme hører vi at det norske næringsliv og akademia forkynner mangfold, men i praksis ekskluderer kvinner fra toppstillinger. Denne problemstillingen er selvfølgelig viktig, men her i Brasil kjemper kvinner fortsatt for selvbestemt abort. Enhver feminist ville ha raslet med sine sabler og fjærøredobber hadde de sett hvor lite bevissthet det er hos noen her angående kvinnespørsmål.

MST og kvinner

Landsbygda i nordøst er av de mest gammel- dagse. Kjønnsmønstret her er basert på gamle idealer, som etter lang nok tid kan virke som en tilsynelatende nøytral praksis. Således vil en holdningsendring ta tid og kreve sterk mobilisering. Det skal nevnes at det finnes sterke kvinnebevegelser i Brasil også, men dette er hovedsaklig et byfeno- men.

Movimento dos Trabalhadores Rurais Sem Terra, MST, er den største og mest innflytel- sesrike sosiale bevegelsen i Brasil, på norsk kalt De Jordløses Bevegelse. MST er mest kjent for sin okkupasjon av brakk jord, og benytter en grunnlovsbestemmelse som sier at all jord som ikke oppfyller sin sosiale funksjon kan bli beslaglagt av staten og i ste- det brukes til jordreform. Når en prosent av jordeierne eier nesten halvparten av all dyrkbar jord i Brasil kan vi ane en skeivfor- deling. Dette er således en synlig handling, der fattige tar saken i egne hender for å skape en mer rettferdig fordeling av resurser. Jeg befinner meg i en slik type bosetting, hvor de som bor her tidligere her okkupert brakk jord, slått leir og fått lån fra staten til å begynne å dyrke og endelig lage et bosted.

MST har kvinner og kjønnsproblematikk som en av sine hovedarbeidsområder. Eksempler på foretak de forsøker å gjennom- føre er å opprette dagsenter for barn i boset- tingene. Slik kan kvinner disponere tiden sin på mer enn husarbeid, barn og dyr, ved for eksempel å gå på skole. Andre ting er å bedre kvinners vilkår i huset, gjennom å sette fokus på kjøkkenutstyr, strøm og nødvendige hjel- pemidler. Desverre ser jeg at det er langt igjen til vi kan snakke om den form for likes- tilling vi kjemper for hjemme i Norge.

Min vertsmor er klar over at det finnes alternative måter å fordele arbeidet på. Likevel sier hun at det er vanskelig å gjøre noe med det. Etter en matlagings-, vaske- og strykedag, og etter å ha lagt ned barna etter en omgang i badebaljen, er det tungt å finne piffen til lange refleksjoner over kjønnsrolle- mønstret på sengekanten.

Miner i Laos og terror på

Rebells Asia-korrespondent oppsøker hele tida de farligste områdene for å gi deg de mest spennende nyhetene. Vår mann i Asia befinner seg nå i en krigssone hvor de dundrende maskingeværsalvene ingen ende vil ta.

Av Eivin Winsvold
eivin@sosialisme.no

La gå, jeg befinner meg kanskje ikke i den farligste krigssonen i Asia hva fare for liv og helse angår. Det eneste jeg bekymrer meg litt for er de stakkars ørene mine. Jeg befinner meg nemlig i en spillebule i kjelleren på et kjøpesenter i Singapore, hvor datamaskinlyden av 150 ungdommer som skyter hverandre i ivrig revolverrus ljoer i veggene. Jeg vil tro at det slett ikke er utenkelig at flere bomber og geværskaller avfyres her enn i Bali, Bagdad og Betlehem tilsammen. Men dødsraten per skudd må nok sies å være noe lavere.

På min ferd gjennom Sørøst-Asia har jeg så langt reist gjennom Laos, Thailand og Malaysia, før jeg nå kom til Singapore, som egentlig ikke har så mye mer til felles med Sørøst-Asia enn det geografiske naboskapet. Det lille landet er mer å betrakte som en vestlig enklave på den malaysiske halvøya. Kontrasten fra fattige, utbombete Laos er enorm. Mens Laos med sine 4,5 millioner innbyggere har ett eneste lyskryss, en minibankterminal, anslagsvis to rundkjøringer - og tusenvis av landminer og udetonerte bomber sluppet av USA under Vietnamkrigen, har Singapore en fancy motebutikk og en kaffebare med Bogstadveien-priser på hvert eneste gatehjørne. Levestandarden er omtrent som i Vesten, og innbyggerne har en eneste hobby - shopping. Samfunnet er rett og slett gjennomkommersialisert, med snakkende reklameplakater, som i filmen *Minority Report* med Tom Cruise.

Singapore er kapitalistenes våte drøm

Reklame finnes på alle tenkelige steder. Når du løfter ølglasset på en av de fasjonable kafeene finner du telefonnummeret til drosje-

sentralen på ølbrikken. Og når du så har ringt og bestilt drosja - med ett av de mange telekortene som det reklameres for ved bardisken - får du nyttig informasjon om produkter du ikke visste at du trengte via oppslag i drosjas baksete, og på sikkerhetsbeltet.

Singapore er med andre ord alle kapitalistenes våte drøm. Utseende, livsstil og merkevare betyr alt - og kan kjøpes for penger. Dette budskapet forkynnes av kulturindustriens propagandapparat med en kraft propagandaminister Goebbels i Nazi-Tyskland bare kunne drømme om.

Balis blodige bakgård

Nok om det. Singapore ligger på en øy, og et sund ved navn Malakkastredet skiller øya fra den indonesiske øya Sumatra. Den siste uka har imidlertid båtene blitt stadig tommere, ettersom flere og flere vestlige land har sendt ut reiseråd hvor de advarer sine innbyggere mot å reise til Indonesia. Det norske utenriksdepartementet sendte for noen uker siden ut et slikt reiseråd, noe som blant annet gjør at de fleste forsikringsselskaper innskrenker reiseforsikringenes gyldighet i Indonesia.

Jeg kommer meg altså ikke til Indonesia. Jeg har aldri vært der før heller, og ettersom dette er en reisereportasje burde jeg egentlig holdt kjeft. Men jeg tar meg den frihet å skrive noen linjer om dette landet likevel, fordi det er et ganske spennende tema.

Du leste kanskje i avisene om terroraksjonen på Bali 12. oktober? Omtrent 200 nattklubbgjester ble sprengt i fillebiter, mest sannsynlig av en islamsk ekstremistgruppe, i det indonesiske ferieparadiset Bali.

De fleste gjestene var australske, noe som

avstedkom en rekke bombastiske utspill i australske aviser om at Australia hadde "mista sin uskyld". Av indonesiske myndigheter ble aksjonen omtalt som den verste terroraksjonen i Indonesias historie. Bare noen kilometer unna nattklubben hvor de 200 gjestene døde ligger imidlertid massegraver med mer enn 80.000 balinesiske "kommunister" som ble ryddet av veien under Suhartos blodige kupp i 1965-66.

Den vestlige verden har en lite ærefull historie i Indonesia. Etter at Indonesia frigjorde seg fra Nederlands strenge kolonistyre etter andre verdenskrig, hersket lenge en kaotisk, uavklart situasjon i landet. Flere faktorer, blant annet frykten for at den voksende kommunistbevegelsen i Indonesia kunne ta makta, førte til at USA aktivt støttet general Suhartos kupp i 1965-66.

Massedrap på kommunister

General Suhartos 30 år lange terrorvelde tok livet av mellom 500.000 og halvannen million indonesere mistenkt for å være kommunist sympatisører. Terror, utført direkte av staten såvel som av paramilitære grupper opprettet av staten, ble en hverdagslig del av det politiske livet i Indonesia under Suharto-regimet.

Med disse fakta i bakhodet blir det historieløst å omtale terroraksjonen på Bali som den verste i Indonesias historie. Terror er terror, uansett om det er enkeltpersoner, grupperinger eller stater som står bak den. Til tross for at det fantes klare indikasjoner på at det foregikk et folkemord, fikk Suhartos regime gjennom hele perioden full støtte fra både USA, England og Australia. I Canberra uttrykte statsministerens kontor støtte til "alle vir-

Bali

Demonstrasjon mot USA i Indonesia

kemidler som kunne hjelpe den indonesiske hæren med å få kontroll over den interne situasjonen" Blodbadet var, som Verdensbanken uttrykker det, prisen Indonesia måtte betale for å bli "en mønster-relev i den globale økonomien". Dette betød grønt lys for vestlige selskaper til å forsyne seg av Indonesias verdifulle naturressurser. The Freeport Company fikk et fjell av kobber og gull i Vestpapua, mens tømmerselskapene fikk forsyne seg av den tropiske regnskogen på Sumatra og Borneo.

Suhartos terrorstyre kulminerte med Indonesias invasjon av den portugisiske kolonien Øst-Timor i 1975. Med våpen kjøpt fra Storbritannia ved hjelp av eksportkredittgarantier på en million pund, tok den indonesiske hæren i løpet av 23 års okkupasjon livet av 200.000 mennesker, omkring en tredel av Øst-Timors befolkning. Australske utsendinger var i den perioden tilstede på Timor for å overvåke løsrivelsen fra Portugal, men Australia hevdet hele tiden at de var fullstendig uvitende om folkemordet som foregikk. Senere rapporter har bevist at dette er løgn, Australske myndigheter visste godt om grusomhetene, men valgte å holde kjeft for å ikke anstrenge relasjonene til Suharto. I lys av dette blir påstandene om at Australia mistet sin uskyld på Bali i oktober nærmest pinlige.

Terror uten årsak?

Selv om Suharto i dag er borte, har tiår med utenlandsk plyndring kombinert med et av verdens blodigste masse mord satt uuttørlige spor i det indonesiske samfunnet. Det er vanskelig å la seg overraske av at det opps-

tår konflikter og uroligheter, og at religiøse ekstremistgrupper får støtte.

I et essay publisert i Daily Mirror onsdag, hevder den australske journalisten John Pilger at den største terrortrusselen verden står overfor i dag ikke er aksjoner utført av ekstremistiske grupperinger, slik aksjonen på Bali antas å være, men tvert imot den statlige terroren som utføres under merkelappen "krig mot terrorisme". Om statlig terrorisme skriver han "det er helt klart den farligste form for terrorisme, for den har kapasitet til å drepe ikke 200, men tusener. Hver skur av splintbomber som vil regne ned over Irak, vil tilsvare utallige Sari Club-bomber (åstedet for terroraksjonen på Bali, red. anm.). Å slippe atombomben over Hiroshima skapte en gru som overgår Tvillingtårnene hundrevis av ganger."

Som all annen terror har terroraksjonen på Bali en årsak; det er en grunn til at folk griper til så desperate virkemidler som å drepe 200 uskyldige nattklubbgjester. Og som all annen terror kan ikke nye aksjoner på Bali forhindres ved å arrestere bombemannen alene, men ved å gjøre noe med årsakene til det indonesiske folkets frustrasjon.

Vi lar det ligge der foreløpig, for nå trekker

jeg meg bort fra krigssonen med øyeblikkelig virkning, med en nyervervet hodepine og en ny øresus. Takk for det.

Neste stopp er Singapore internasjonale flyplass. Der skal jeg stige ombord i Air Niuginis nattflight til Port Moresby, den lille fillebyen som er hovedstad i verdens kanskje mest eksotiske land, Papua Ny Guinea.

Følg med i neste nummer av Rebell, så får du vite om jeg overlever den strabasjose ferden gjennom regnskogen for å besøke hodejegerfolket i høylandet, eller om jeg blir bitt av en giftig slange, spist opp av piraya når jeg vader over en elv, om jeg havner på midtidsbordet til en av hodejegerne, eller om jeg kanskje blir rana allerede på flyplassen i Port Moresby.

er folk, ikke penger

Måneder med støv, vannmangel, kakerlakker og totalt mangel på privatliv. Men også betroelser, bryllup og dab-kadans.

av Hege Bae Nyholt
hegebn@sosialisme.no

Livet blant palestinske flyktninger byr på utfordringer. Den norske standarden etterlates på Gardermoen, nå lever man som gjester under stekende sol eller isende vind. Man er plutselig blitt en minoritet, den som skiller seg ut og dermed alltid har en hale av barn hengende etter seg. Enten vil de leke, ha en dollar eller som oftest bare se om utlendingen driter seg ut, noe utlendingen ofte gjør.

På tross av enkel standard og slitsomme og frustrerende situasjoner drar norske ungdommer på solidaritetsreiser.

- Vi har en enorm pågang, sier Elisabet Sausjord, koordinator for palestina-komiteéns solidaritetsreiser til Libanon. - Vi har lange ventelister på folk som vil reise ut. Det virker som om rekrutteringa nærmest skjer av seg sjøl. De som kommer hjem fra opphold i Libanon forteller om opplevelsene sine i de miljøene de hører hjemme i, og sånn sprer ordet seg.

Palestinakomiteen har en lang tradisjon for å sende krise- og helseteam til Libanon og Palestina. Siden 1996 har Palestinakomiteen sendt ungdom på solidaritetsreiser til Libanon.

Politisk skole

Sausjord forteller at Libanon er et politisk valg.

- Flyktningene i Libanon blir glemt av verdenssamfunnet. For oss er det viktig å vise at vi ikke har glemt dem. Det kan beskrives som praktisk solidaritet.

Solidaritetsreiser er en politisk skole. Man er ikke eksperter med en spesiell kompetanse som skal viderebringes. Mangel på arbeidskraft er ikke årsaken til at norske ungdommer forlater grandiosaen, TV og dusj for noen måneder.

- Man er mer en med-lever. Meningen er å

leve sammen med flyktningene, kjenne deres hverdag på kroppen en stund og høre deres historier, fortsetter Sausjord

Og historiene kommer. Kanskje mens man lager mat sammen på et enkelt gassbluss, kanskje på taket av et hus en sein kveld eller i en felles taxi på vei inn til byen. Historier om drap, svik, okkupasjon og sult. Noen så overveldende og forferdelige at man blir stum. Alle historier avsluttes med spørsmålet om hva man synes de bør gjøre eller hvorfor resten av verden har glemt dem. Og som oftest blir man svar skyldig.

Kjøkkenslarving

Men det er ikke bare grusomme historier. På kjøkkenet slarves det om hvem som er gravid, når neste forlovelse kommer og ikke minst om det blir bryllup snart. Latteren runger og man legger ikke fingrene imellom når man diskuterer riktig undertøy for bryllupsnatten. Dette stemmer jo dårlig overens med bildet av den kuede, muslimske kvinne.

En forsagt nordmann kan rødme av mindre. Snart slipper man riktignok hemningene og tar noen prøvende dansetrinn, Dabka, tradisjonell folkedans akkompagnert av trommer og sang.

Det ender selvfølgelig i latter, utlendingen henger ikke med når tempoet skrus opp.

- Å bo i en flyktningleir ga meg et annet syn på muslimske kvinner, forteller Marit Lunde (27).

- De har mange flere rettigheter enn jeg trodde. Faktisk er min erfaring at de klarer livet i flyktningleiren bedre enn mennene. Mennene går jo arbeidsledige, noe som sliter på sjølfølelsen. Menn skal i følge Islam forsørge sine kvinner og barn, noe som er helt umulig når man blir utestengt fra jobbmarkedet.

Marit Lunde kom hjem fra Rashedieh i Sør-Libanon i høst. Da hadde hun bodd og jobbet sammen med palestinske flyktninger i tre måneder.

- Som jente i et muslimsk land, og ikke minst i en flyktningleir, er det mye å ta hensyn til. Jeg kunne ikke gjøre som jeg ville, men måtte ta hensyn til deres regler og skikker. Det handler om alt fra at man må bade med klærne på, til en evig vurdering om man er tekkelig kledd og at man må følges hjem om kvelden. Ofte følte jeg frustrasjon på de vegne av de jentene jeg ble kjent med. Jeg sto tross alt friere, og kunne ikke minst dra ut av leiren for å få et pusterom i ny og ne, sier Marit Lunde.

Intens opplevelse

Livet som solidaritetsarbeider er intenst. Alle vil besøke deg, og det er vanlig å ta med seg naboer og gode venner. Ofte er kjøkkenet ditt fullt av kvinner og barn som diskuterer om den norske kokkekunsten holder mål. Og synes de ikke det, lager de sin egen mat. Det serveres te, kaffe, Pepsi og te igjen. Når man går gjennom leiren blir man invitert inn på te, kaffe eller middag i annet hvert hus. Her føler man seg velkommen og ivaretatt.

Marit Lunde har de samme erfaringene:

- Jeg ble mottatt utrolig bra. Første kvelden hadde de laget fest for meg med sang og dans. Jeg følte meg tatt imot med åpne armer. Klart det er noen som ikke helt skjønner hvorfor vi reiser fra trygge Norge og hit, men de fleste så på oss som positiv støtte. Sikkerheten min var alltid ivaretatt. Rashedieh er en PLO leir, og det er væpnakvakter rundt om i leiren som passer på at det ikke skjer de uten-

landske gjestene noe. Jeg føler meg faktisk mer utrygg i Oslo enn jeg gjorde i Sør-Libanon.

For Palestinakomiteen er sikkerhet for solidaritetsarbeiderne viktig.

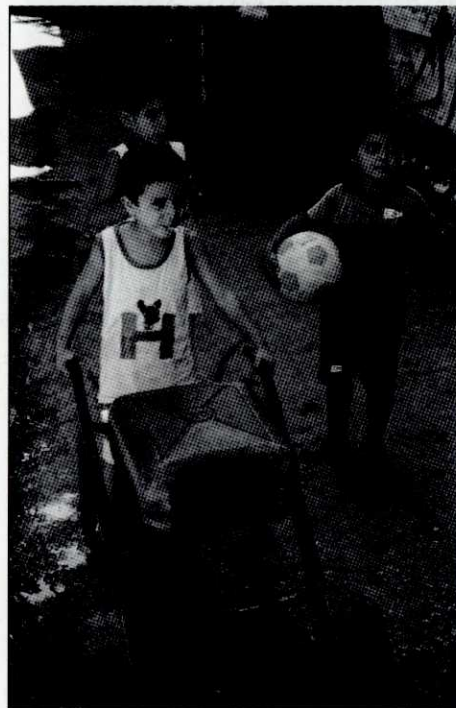
- Det er en utfordring å sende ungdom til spente områder. Nå er det per definisjon fred i Libanon, noe som gjør det vanskelig å se spenningene. Libanon er et sammensatt land, med et uoversiktlig politisk landskap. For oss er det viktig å ha tett oppfølging av solidaritetsarbeiderne og våre samarbeidspartnere. Vi samarbeider med to kvinneorganisasjoner, en i Beirut og en i Sør-Libanon. Dette er organisasjoner med lang erfaring, både i krigs- og fredstid. Vi opplever at organisasjonene er opptatt av å ta vare på våre folk, og setter pris på å ta imot solidaritetsarbeidere, sier Sausjord

Marit Lunde er sikker når hun skal prøve å oppsummere hvordan hun opplevde å være solidaritetsarbeider:

- Dette er det beste jeg har gjort i hele mitt liv. Det er utrolig å se hvordan folk takler en ekstremt vanskelig situasjon. Jeg lærte også utrolig mye om meg sjøl, egen kultur og hvor mine grenser går. Og ikke minst har jeg møtt mennesker jeg aldri vil glemme - jeg har fått venner for livet.

- Å bo i en flyktningleir ga meg et annet syn på muslimske kvinner. Marit Lunde
Her: flyktningekvinne fra 68

Vannhenting i en av Beiruts flyktningeleirer

Howdy! Jeg heter George W. Bush og er president i USA. Jeg setter meg ned for å diskutere krig mot terror og ondskapsfulle røverstater!

Det skulle bare mangle. Jeg heter forresten Saddam Hussein og er president i Irak, om du måtte lure på det.

Arabere og andre muslimer hater den amerikanske livsstilen! Dere hater at vi er verdens frieste nasjon!

Hvem hater hvem? Er det ikke dere som har bombet og sultet ut Irak i over ti år?

Dere gjør jo ikke annet enn å produsere masseødeleggende våpen! Du kommer sikkert til å angripe oss med kaldt blod, bare fordi du hater den frie verden. Dessuten har du brukt dem før!

Ro deg litt ned da mann, jeg vet at du misliker kurdere like mye som meg, så den må du lenger ut på prærien med. Og hvem var det som bombet Hiroshima og Nagasaki?

Bombet hvem, sa du? Du er en blodtørstig tyrann! Du er en fare både for ditt eget folk og for alle som elsker frihet. Den frie verden kan ikke bare sitte stille og se på at du lager samme våpen som oss! Du er en diktator!

Klart jeg er, men det har jeg jo vært ganske lenge. Likevel solgte dere jo masse våpen til meg en gang i tiden. Å, det var dager!

Dere skryter hele tiden av at dere kriger mot terrorisme, men USA er den største terroristen! USA har drevet terror mot det irakiske folket i årevis, og nå vil du fjerne meg bare for å få pølsefingrene dine i oljen min. Men det skal du bli blå for!

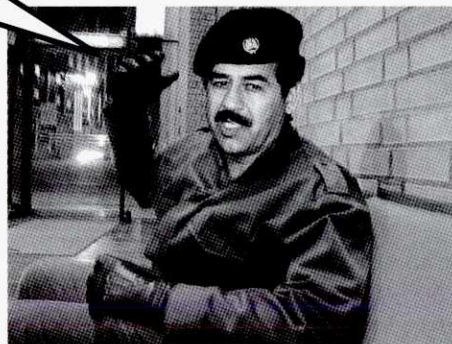

Jaså du! Det er ikke blåfarge det skorter på her i gården, men nå mister jeg snart tålmodigheten! Vi skal befri Irak fra ditt jerngrep, på samme måte som vi drev de islamistiske pøblene ut av Afghanistan!

Argh... Dette blir for mye for meg. Nå drar jeg snart hjem og klipper tåneglene. Det skal bli godt å komme hjem til palasset. Det irakiske folket vet i alle fall gi sin elskede leder skikkelig komfort.

Bare dra! Men jeg kommer etter deg, og det med både bomber og granater! Jeg nekter å sitte og se på at denne planeten blir nedrent av skjeggete terrorister og annen ramp!

I denne spalten vil Rebell i hvert nummer gå til sakelig angrep på offentlige personer som fortjener det. Om nødvendig med o-fagspensum i hånd.

Dei handikappa

Politikerne, som vi kritiserer, og av og til håner, er mennesker i den ytterste nød.

Politikerne legger ned alt som er bra, og så skylder de på noen andre. I disse turbulente mindretallsregjeringstider er det lett å miste troen på at vårt tradisjonsrike norske styresett - demokratiet - er liv laga.

Og vi spør oss: Hvorfor, HVORFOR, ignorerer folkemeningen i dette velbemidlede lille landet der alle forutsetninger er tilstede for et frodig og inkluderende demokrati? Hvorfor kan ikke Kong Salomon, Jørgen Hattemaker, baker og smed leve i fred og fordragelighet?

Det er lett å miste perspektivene og la panikken få overtaket. Men når noe ikke virker som det skal, setter man seg ikke ned og gråter. Da går man til kildene - man leter i instruksjonsboka for å finne svar.

Hvis vaskemaskina bryter sammen, vet du at det finnes ei instruksjonsbok som er den riktige. Men når samfunnssystemet bryter sammen er det ikke like åpenbart hvor man skal lete. Heldigvis er svaret nærmere enn mange tror. I Knut Ingar Hansens klassiker "O-fag" fra 1977, inniblant rikt illustrerte artikler om hovedsteder og hageplanter, fant jeg noen meget kloke betraktninger.

Nærmere bestemt i kapittelet "Nokre born er annleis", som det er umulig å lese på noen annen måte enn som et varmt forsvar for vårt norske styresett, som en appell til det norske folk om å la politikerne få gjøre jobben sin i fred, fordi de tross alt gjør så godt de kan.

«Nokre born har eit handikap av eit eller anna slag. Med dette meiner vi at dei har ekstra store vanskar på ett eller anna felt. Det kan vere medfødt. Men det kan óg komme av ei ulukke eller ein sjukdom.»

I første avsnitt tar Hansen altså et flengen- de oppgjør med båssetting av politikere. Med

sin skarpe penn dreper han myten om Den Usårlige Yrkespolitikeren - halvt mann, halvt maskin. I stedet maler han et bilde av politikere som mennesker med styrker og svakheter - ja, nesten som meg og deg.

«Å vere blind fører alvorlege vanskar med seg. Den blinde kan ikkje lære å lese vanleg skrift, men blindeskrift kan han lære. [...] Svaksynte kallar vi dei som kan sjå lite grann. Dei kan lære å lese ved å bruke ekstra sterke briller eller eit apparat

I respektere folkemeininga kjempemykje. Vil du ha et bær?

som forstørrar bokstavane svært mykje.»

Her tar Hansen til orde for å vise litt romslighet. Gjort er gjort, sier han med klar adresse til forsvarsministerens lange rekke av tabber nylig. Han viser oss at makten over tusenvis av afghanske og irakiske menneskeliv kan bli for mye, og få hvem som helst til å gå i frø. Prøv å se verden med andre briller, er hans storsinnede appell.

«Den som er døv, hører ingen ting. Den døve hører ikkje musikk, og han kan ikkje høyre når andre snakkar. Likevel kan han få med seg det som blir sagt ved å lese på munnen til den som snakkar.»

Her tar han tak i en problemstilling som har vært sentral i debatter siden grekerne fant opp demokratiet. Hvor mye vekt kan man tillegge folkemeningen? Blant folk flest er jo det store flertallet ufaglærte, og således henfalte til å gjøre vurderinger basert på magefølelse. Astrid Lindgrens Jonatan Løvehjerte sa (omtrent): «Av og til må man gjøre ting man ikke har lyst til, hvis ikke er man bare en liten lort». Og det er dessverre like sant i dag som da hun skrev det i forrige årtusen: Javisst kan det svi å lukke ørene for folkemeningen, men gjør man ikke det er man bare en liten lort.

På sitt uangriplige vis ber Hansen oss altså om å tenke to ganger før vi kritiserer Bondevik 2-regjeringen for å ikke høre på folkekravene. Selv om de har vatt i ørene leser de på munnen - det handler ikke om at de ikke vet hva vi vil ha.

Til slutt i sitt retoriske mesterverk ber Knut Ingar Hansen oss med på et tankeeksperiment:

«Nokre born er så veike til beins at dei ikkje kan gå. Dei må sitte i rullestol, og dei får aldri lære å gå og springe omkring som andre ungar. Dette er eit alvorleg handikap. Når ein sit i rullestol er ein avhengig av andre i mange høve, særleg når ein skal opp og ned trapper.»

Sannelig en tankevekker! Politikerne, som vi kritiserer, og av og til håner, er mennesker i den ytterste nød. Makten over andres liv er deres måte å heise seg opp fra grøfta på. Gjennom å kutte vekk og legge ned kan de karre til seg det ikke-politikere tar for gitt - en flik av verdighet.

Eivind Volder Rutle
eicvind@sosialisme.no

Kilde: O-fag grunnbok 4A, Knut Ingar Hansen, 1977

- Fortar! Hardar! Meir!

- Jeg synes folkemusikkmiljøet i Norge skulle lage en stor fest - tenn opp noen bål, la spellemennene spille og så kan folk drikke karsk, løpe rundt omkring og ha det gøy.

tekst Ingjerd Eriksen Hovde | foto Per Waagø og <http://www.gaate.no>

Jeg vandrer i høstmørket. I opplyste bygater, en by på randen av vinter, en by som begynner å bli kald. Jeg er på vei mot Posepilten restaurant. Der skal jeg intervjuer Gåte, dette unge, fremmadstormende bandet vi har kunnet lese om og se over alt i høst. Som fyller P3-eteren med folkemusikk og som får store oppslag i Magasinet i Dagbladet.

Inne på Posepilten finner jeg en krok med både et bord og et par sofaer der jeg kan vente. Kort etter kommer en som sier han heter Martin, setter seg ned i den andre sofaen, og begynner straks å tromme på bordet. Han er trommis i Gåte. Etter en liten stund kommer også Gunnhild inn.

Huldra

Gunnhild har langt, tykt og blondt hår, og hun synger folkemusikk. Derfor er det ganske sannsynlig at hun er ei hulder, men sikker kan man aldri være. Jeg tør ikke spørre direkte.

- Hvordan er det å bli sett på som "huldra" av alle landets journalister? spør jeg i stedet.

- Jeg syns det er veldig kult, svarer hun, og smiler slik bare noen som muligens er overjordisk kan.

- I starten ble jeg litt sint for at de ikke kunne finne på noe mer kreativt. Men jeg synger jo folkemusikk, så... sier Gunnhild.

- Det finnes alltid en desk, og de kan finne på de villeste overskrifter, sier Martin.

- For eksempel skrev VG nettopp "nå vil eksotiske Gåte PÅ MTV". Bare fordi Gunnhild

sa at det hadde vært kult, i en bisetning. Og Gåte som navn inviterer jo til en del håpløse overskrifter. "Gåtefulle gåte" og så videre.

- Hvordan kom dere på navnet Gåte?

- Det kom ved en tilfeldighet, rett før vi gikk på scenen på den første konserten vår, sier Gunnhild.

- "Hva heter dere da?" spurte de. Og vi svarte bare "eeeh, GÅTE!".

Så kjekk du er i dag. Og godt lukter du også!

GUNNHILD SUNDLI

ken sovet eller vasket seg. Men etter en lengre diskusjon kapitulterer Sveinung og går med på at han tross alt kanskje lukter litt godt.

Eneste i Norge

- Hvordan startet Gåte?

- Det startet med Gunnhild og meg, sier Sveinung.

- Gunnhild sang, jeg programmerte. Ved en tilfeldighet varmet vi opp for et svensk band som heter Garmarna, de driver med samme type musikk som oss. Jeg trodde det var for sært til at noen kunne like det vi gjorde i det hele tatt, men vi fikk kjempegode reaksjoner. Så vi bestemte oss for at dette måtte vi fortsette med.

- Men hva gjør dere så spesielle i forhold til lignende band som Garmarna?

- Garmarna er et akustisk band som fikk en produsent som mekket om lyden deres, sånn at det ble litt hardt, sier Sveinung.

- Gåte har spilt sånn fra starten av. Alle i Gåte er veldig forskjellige, så vi har veldig mange ulike innfalsvinkler til ting. Jeg vil påstå at vi ikke likner mer på Garmarna enn Big Bang likner på Madrugada. Vi har samme idé og tankegang, men vi høres ikke ut som Garmarna. Det finnes også mange andre band som driver i samme sjanger som oss, spesielt i Sverige, sier Sveinung. Han tenker på band som Hedningarna, Hoven Droven, og Urga.

- I Norge er vi vel det eneste folkrock-ban-

det. Men i resten av verden er folk egentlig veldig flinke til å ta vare på sin musikk og bringe den videre. Sveinung trekker pusten dypt inn, før han fyrer løs en tirade han tydeligvis har dratt for pressefolk før:

- Jeg velger å kalle meg nasjonalist. Men jeg er ikke en nasjonalist som er rasist på noe som helst vis. Jeg mener at hvis du er trygg på ditt eget, blir du mer åpen for andre. Ergo er jeg veldig åpen for at vi slipper inn plenty av innvandrere i morgen.

Martin trommer videre på bordet, det kan se ut som han begynner å kjede seg. Sveinung fortsetter:

- I veldig mange land er folk mye tryggere enn det vi er i Norge. De danser dansene sine og synger sangene sine, men de er åpne for at *du* kan komme på besøk. Det er ingen jeg

har mindre respekt for enn de som tar flagget og kjører sine rasistkampanjer. Tåpelige, fremmedfiendtlige mennesker som er så labre i hodet sitt at de ikke skjønner at vi mennesker egentlig er ganske like. Det er snakk om tilpasning, hva du har lært og opplevd. Jeg er ekstremt lite takknemlig for at ordet nasjonalist blir brukt i en sammenheng der det egentlig handler om rasisme.

Vil gjerne være kommersielle

- Hallo! Det er Gåtes manager, Per Tronsaune, som avbryter intervjuet. Han har en CD som må signeres, og flere saker som må drøftes med bandet.

- *Hvordan føles det å bli berømt?* spør jeg når han har gått.

- Men vi er ikke berømte, alt er som før,

sier Martin.

- Det skal mye til for å være berømt i Norge.

Jeg undres på om *de* ikke har sett seg selv like mye på TV og i avisen som *jeg* har gjort. De har opptrådt på både Topp 20 og Kykkelikokos.

- Noen vet hvem jeg er, andre ikke, sier Gunnhild.

- Folk som er interessert i musikk vet hvem vi er. Jeg merker det ikke, har bare mye mer å gjøre.

- *Men er ikke dere et motstrømsband, som ikke prøver å være kommersielle? Hvorfor stilte dere opp i Topp20?*

- Vi vil veldig gjerne være kommersielle, sier Martin.

- Det er klart vi ønsker å selge bra, og få et

GÅTE:

SVEINUNG SUNDLI
(23), FELE

MARTIN VIKTOR LANGLIE
(20), TROMMER

BJERNUND LANDRØ
(22), BASS

MAGNUS ROBOT BØRMARK
(19), GITAR

GUNNHILD SUNDLI
(17), VOKAL

stort publikum, sier Gunnhild.

- Når vi spilte på Topp20, var det et bidrag til at det kunne bli et program for annen musikk enn listepop også.

- Kommersiell? Hva er nå kommersiell? spør Sveinung. Han virker i grunnen litt snurt.

- Jo, det er at folk liker det du gjør. Så lenge vi leverer fra oss et ærlig produkt, og er fornøyd med det, så er det klart jeg er hypp på at folk skal like det vi gjør. Så kommersiell er for meg et positivt ord. Vi har selvfølgelig visse restriksjoner - vi hadde nok aldri stilt opp på et hjemme-hos-intervju i Se & Hør, men å spille på Topp20 gjør vi gjerne ti ganger til. Men folk skal alltid ha det til at Bruce Springsteen var best før han ga ut plate, og at Motorpsycho ikke har laget noe bra siden de hadde crappy lyd og kort tid i studio.

Karsk og bål

- Har dere fått noen negative reaksjoner fra det tradisjonelle folkemusikkmiljøet?

- Vi fikk noen negative reaksjoner til å begynne med, men forleden traff jeg yngstemann i landets mest konservative folkemusikfamilie, og det viste seg at hele familien rådigget det vi driver med. Det var jeg som satt med fordommene, jeg trodde ikke at de kunne like dette i det hele tatt, sier Sveinung.

- Folkemusikk i Norge blir gjerne forbundet med grilldress, campingvogn og Titano-festivalen. De som er 14 år og spiller fele må jo bli mobbet i hjel for det de gjør. Folkemusikkmiljøet gjør en bra jobb med å ta vare på det vi har, men så ødelegger de for seg selv fordi det blir en konkurranse mellom det gamle og det nye, det ligger ikke rom nok for å videreutvikle seg. Jeg synes folkemu-

Vi vil veldig gjerne være kommersielle.

MARTIN LANGLIE

sikkmiljøet i Norge skulle laget en stor fest. Tenn opp noen bål, la spellemennene spille og så kan folk drikke karsk, løpe rundt omkring og ha det gøy, i stedet for å sitte i idrettshallen og høre på konkurranser.

Liker å speede opp ting

- Hva er viktigst, teksten eller musikken?

- Det varierer fra låt til låt... begynner Martin innimellom trommevirvlene.

- Hvis det går i middelalderballader, så føler jeg at teksten er viktigst. "Margit Hjukse" er en låt der jeg føler at vi har fått satt tekst og musikk i en sammenheng der musikken dramatisk underbygger historien, sier Gunnhild.

- Gunnhild er mye mer opptatt av tekst enn vi er. Vi er mest opptatt av at det skal groove, sier Martin.

- Er det du som representerer rock-elementet i Gåte?

- Kanskje... prøver Martin. Men Sveinung avbryter:

- Jeg spilte bass i et punk-band før. Jeg er ikke en puristisk folkemusiker som har bodd i skogen helt til jeg flytta til byen for å spille i Gåte. Men Martin er veldig hypp på å speede opp alt, legger han til, og så ler de råt begge to.

- Fortar! Hardar! Meir!

- Men én ting er vi enige om, selv om vi ikke er enige om så veldig mye: I en live-sammenheng er det visuelle veldig viktig for oss. Vi vil at folk skal sitte igjen med en god følelse, sier Martin.

- Som individer er vi veldig forskjellige, men vi har funnet en musikalsk greie sammen, sier Sveinung.

- Vi er fem stykker som kanskje har funnet det eneste vi greier å samarbeide om, avslutter Martin.

Kvalmt nydeleg

GÅTE JYGRI
(Warner Music)

REBELL

Alt du har hørt om Gåte av fantastiske ting er sant. Dette er den beste plata som er gjeve ut i Noreg på lang lang tid same kva sjanger, så enkelt er det.

Men mindre du nettopp har krype fram frå ynglingssteinen din, eller studerer på Universitetet, har du fått med deg at det dreier seg om Metall-møter-folkemusikk, og Gåte gjer det så tøft som ingen andre. I Noreg har vi hatt 3rd and The Mortal og til dels YM-stammen som har prøvd seg på dette før, men dei kan ikkje samanliknast med verken kvaliteten, intensiteten eller drivet til Gåte. Dei har også gjort det geniale at det merkbare innslaget av elektronika i musikken ikkje tar overhand, men som gjer at det blir både meir tilgjengeleg og tidsriktig. Produsent Alex Møklebust (Ex-Seigmen) likar eit monstrøst lydbilete og gjer kanskje sitt til at metall-delen er større enn ein kanskje skulle vente, men balansen mellom rock og folk er perfekt avstemt. Den 17-årige vokalistten Gunnhild Sundli, syng som om ho aldri har gjort anna, og er vanskeleg å skrive om utan at det høyrast patetisk ut. Spesielt på låta **Stengd dør** syng ho så nydeleg fint at eg blir heilt kvalmt.

Viss eg var medlem at Gåte hadde eg no vore både ufatteleg redd og glad samtidig. Det er ikkje kvar dag ein debutant sprett inn på topp på VG-lista etter glimrande kritikkar absolutt overalt. Men det betyr også at presset på unge Gåte dessverre blir enormt. Plate nummer to blir sikkert eit helvete å lage. Og til alle platemeldarar i Akersgata og sikkert femti andre aviser: Gunnhild er ikkje ei hulder fordi ho syng folkemusikk. Ho er ei vanleg jente. Det er eg nesten sikker på.

Tomas Bertelsen

Jeg velger å kalle meg nasjonalist. Hvis du er trygg på ditt eget, blir du mer åpen for andre.

SVEINUNG SUNDLI

Kampen fortsetter!

LOOPTROOP THE STRUGGLE
CONTINUES (Burning Heart)

REBELL

Det hardtslående svenske hiphop-bandet LoopTroop platedebuterte i 2000 med skiva **Modern Day City Symphony**. Nå er de tilbake med albumet **The Struggle Continues**. LoopTroop og særlig ProMoe har vært involvert i de fleste svenske hiphop-utgivelser, og album nummer to har vært svært etterlenget.

The Struggle Continues skiller seg radikalt fra andre LoopTroop-utgivelser. Sjøl om hele mesterverket er tydelig bygget på et revolusjonært og systemkritisk grunnlag, vil troppen preke kjærlighet denne gangen. Og det gjør de med stil. Tonene er lekende funky, inspirerende og tekstene handler i korte trekk om å danse seg gjennom revolusjonen på jakt etter den store forelskelsen. Denne skiva er, i motsetning til den forrige, prega av tilfreds refleksjon over svensk hiphop-hverdag og innholder mindre av direkte politiske angrep. Det gir et visst utslag i musikken, og svenskenes engelsk er lettere å gjennomskue her enn på de mer aggressive låtene på tidligere utgivelser. Flowen er også noe svakere, men alt i alt er dette et knallsterkt album og et must for en hver revolusjonær med sans for god musikk.

"I don't need no gansta bitch, i need a terrorist chick..."

Uinspirert og tregt

MOTORPSYCHO IT'S A LOVE
CULT (Columbia/Sony)

REBELL

Eg tenkte ikkje det skulle skje, for eg er blant dei som på gode dagar kan finne på å kalle Motorpsycho for verdens beste band, men trønderane har faktisk greidd å lage ei kjedeleg plate. Det verkar som om dei i sin litt barnslege trong til å lage ukommersiell musikk har kjørt seg fast og ikkje kjem seg laus. Første sporet, **Überwagner of A Billion Bubbles in my Mind** har masse trøkk, med tungt gitarriff og ei nydeleg blåsarrekke, og tyder på starten på ei rockeskive som f.eks. **Timothy's Monster**. Men i staden for å følge opp dette, er låt to, **Circles**, ein sår og skeiv låt med den beste vokalen Bent Sæther har hatt hittil. Resten av plata veksler mellom røff 60-talls-pop som i **Neverland** og **What If..**, og pompøse langsame Grateful Dead-liknande spor som **This Otherness** og **The Mirror and The Lie**. Sistnemnte er eit forsøk på å lage noko som er melankolsk og vakkert, men som endar opp som tregt, sjølvhøgtideleg og uinspirert. Det einaste sporet som er verkeleg verkeleg bra er **Custer's Last Stand (One More Daemon)** som minnar om Motorpsycho for fem-seks år sidan. Gutane har sjølv uttalt at dei er nøgde med (den fanatiske) fan-skaren som dei har i dag, og dei kjem garantert ikkje til å få fleire fans etter denne plata. Dei har potensiale til å bli eit kolossalt stort band men det er tydeleg at dei ikkje vil det sjølv. Så då så.

For mange tonar

JAGA JAZZIST THE STIX
(Smalltown/Warner)

REBELL

Etter fjorårets aldeles fantastiske **A Livingroom Hush**, som fekk toppkritikkar overalt og som utruleg nok selde relativt bra, var det med **The Stix** at Jaga skulle ut og gjere verda. Mange hadde difor venta eit meir kommersielt og lettligjengeleg album frå timanns-korpset, men dette har dei tydelegvis gitt blanke i. **The Stix** er harmonisk og rytmisk utfordrande, herleg bråkete, og ofte frustrerande vanskeleg å trampe takta til. (Det er difor liten sjanse for at dei vil bli invitert til show med Petter Nome). Eigentleg er det berre dumt å prøve å forklare musikken for eventuelle nye Jaga-lyttarar, men i korte trekk er det stilig vindskeiv og skakk melodisk elektronikajazz miksa med element frå the hips and the hops. Krevjande? Joda. Utilgjengeleg og vanskeleg? Neida. Det har likevel ein tendens til å bli litt overkill med raske temposkifte og med ein slik kontinuerleg intensitet. Trommespelet og programmeringa til Martin Horntveth blir no og då vel brautande og masete og innslaget av drum'n'bass stel for mykje merksemd. For å seie det med den muskalske dilletanten Keisar Josef II: Det er for mange tonar. Men eg mistenker at plata veks med fleire gjennomhøyringar. Eg har berre seks så langt.

(Stix var forresten eit dataspel til gamle Commodore 64 kor du skulle styre ein bil rundtomkring for å fange skumle pinnar inne i eit så lite rom som mogleg. Eg tvilar sterkt på at Jaga har brukt dette spelet som inspirasjon for skiva; eg ville berre nemne det.)

Brage Aronsen

Tomas Bertelsen

Tomas Bertelsen

Ein höyðare

2 MANY DJ'S AS HEARD ON
RADIO SOULWAX PT.2 (Pias)

REBELL

2 many DJ's har brukt tre år på denne plata, kor av seks månadar gjekk med til å få godkjenning til å bruke alle samplingsane. (Dei brukte 865 e-postar, 160 fak-sar og hundrevis av telefonsamtalar til over 45 plateselskap), mens sjølve mik-singa og komponeringa av plata tok ei veke ved hjelp av pc. Resultatet er ein 63 minuttar lang DJ-mix som inneheld velkjente artistar som m.a. **Velvet Underground**, **Salt 'n Pepa**, **Garbage**, **Nena**, **Røyksopp**, **The Breeders** og meir obskure ting som **Ural 13 diktators** supre **Disko king**. Det finst for mange høgdepunkt til å nemne alle, men **Destiny's child's Independent Woman** på toppen av beatet til **10ccs Dreadlock Holiday** med ein overgang til **Dolly Parton** og **Røyksopp** er ein höyðare.

Enkelte DJ-puristar som tviheld på to platespelarar med eit overdimensjonert headset på det eine øyret vil sikkert rynke på nasen av denne typen miks med bruk av pc, men det må vere revnande likegyldig så lenge resultatet blir så heidundrande bra som dette. Det hender ein sjeldan gong at du høyrer ei plate som er så fantastisk bra at du vil dele ho med alle andre, samtidig som du eigentleg har lyst til å halde bandet hemmeleg for deg sjølv slik at dei ikkje blir store og kjente og alle veit om dei fordi det då ikkje er like stilig å vere fan. Dette er ei slik plate. Dette er ei plate som du skal kjøpe. Viss du les dette når butikkane er stengt skal du allereie no sette vekkarklokka på halv ni. Viss butikkane framleis er åpne skal du sporenstreks springe dit og krevje å få denne plata. Viss dei er utseld skal du fike til mannen eller dama bak disken, først med flathanda, og så med knyttneven, samtidig som du ropar høgt høgt inn i øyret at du skal ha plata *no*.

Tomas Bertelsen

Tøft utan Clint

QUEENS OF THE STONE AGE
SONGS FOR THE DEAF (Interscope)

REBELL

Enten er det sjølvironi, eller så har **Queens of the Stone Age** ei indirekte meining med plate-tittelen: **Songs for the Deaf**. Eg har høyrte at nydøve menneske ofte drar på rockekonserter for å kjenne musikken fysisk på kroppen med bassen som ristar i magen, og viss ein tenkjer slik skal du skal leite lenge for å finne betre band for døve enn nettopp **Queens of the Stone Age**.

Dei er tydeleg influert av tungrockmammutar som **Black Sabbath** og **Led Zeppelin** og av litt nyare grønsjband som **Soundgarden** og **Mudhoney**, og dei leverer rock slik rock skal vere: rett fram, bråkete og tung med fengande riff og flott vokal og fri for arty-farty numetal-tøv. **No One Knows** er hiten som du allereie har høyrte, men det beste sporet heiter **A song for the dead** og er omtrent så tøft som det kan bli utan at **Clint Eastwood** er med.

Førsteopplaget inneheld ein fullstendig ubrukeleg DVD på totalt 16 minuttar, kor av tre av fem låtar er så dårlege og med så krøbel lyd at den amerikanske lydteknikaren **Raymond Dolby** ville ha vridd seg i grava. Denne treng du altså ikkje.

Tomas Bertelsen

Peter Gabriel - for dei som liker denslags.

Såpepop i teflon

SUGEBABES ANGELS WITH
DIRTY FACES (Universal)

REBELL

Denne skiva bør komme i **Guinness rekordbok** som verdas glattaste, og sjølv om dei gjerne vil framstå som rocka og slemme jenter, blir dette aldri noko anna enn såpepop. Etter den førre platas småstilige **Overload** har dei no hamna ned i R&B-helvetet kor alt høyrast eksakt likt ut, og kor det finst tretti tusen andre band som gjer jobben like så bra. Eit unntak er låta **Virgin Sexy** som med eit tøft elektronisk beat skiljer seg litt ut frå resten. Om dei tre jentene **Keisha**, **Mutya** og **Heidi** er flinke til å synge er det umogleg å seie noko om fordi produksjonen er dekket med eit tjukt lag teflon og manglar all mogleg særprege. Dei syng reint, og veldig ofte trestemt, og det er det. Viss eg hadde jobba i VG kunne eg sikkert ha sagt noko om tre vakre unge jenter som har som einaste jobb i bandet å sjå pen ut på bilete, men sidan eg er feminist vil eg ikkje nemne det med eit ord.

Tomas Bertelsen

Baktungt, men fint

PETER GABRIEL UP
(Virgin/Real World)

REBELL

Det er heile ti år sidan siste studioplate, men det er ikkje mykje som har endra seg med **Peter Gabriel**. Det handlar framleis stort sett om stemningsfulle balladar kor Gabriels særeigne stemme, både rusten og klokkeklar på ein gong, ligg som eit teppe over flytande strykarar og etnotrommar og med eindel elektroniske samples, som faktisk gjer seg veldig godt. Igjen har han med seg kompisane **Nusrat Fateh Ali Khan** og **Blind Boys of Alabama**, som begge er frå Gabriels eige plateselskap **Real World** og som står opp om verds-musikk-stempelet som Gabriel er så glad i. Plata inneheld ingen hits, og det verkar litt uinspirert og baktungt, men Gabriel syng som vanleg nydeleg. For å seie det med **God Kveld Norge**: Kjøp den viss du liker sånn musikk.

Tomas Bertelsen

Dansbart og enkelt

UGRESS RESOUND
(Port Azur/Tuba)

REBELL

Bergensaren bak namnet **Ugress**, **Gisle Martens Meyer**, insisterer sjølv på å kalle musikken for spooky electronica men så veldig skummelt er det egentleg ikkje. Plata er lettbeint og ofte veldig dansbar, og **Spider-Man Theme** samt singelen **Loungemaster** er verkeleg godt handverk. Therese Valden har vokal på fire sjølvskrivne låtar, og løftar desse over resten av plata. Men det er når Gisle Martens Meyer skal fikse ting sjølv at det har ein tendens til å bli litt for enkelt og for lite spennande og eksperimentelt. Sjølv med ganske jazza og småfikse samplingar verkar heilskapen meir som eit soundtrack til ein tvfilm, i staden for gode frittstående låtar. Det ryktast at Ugress ikkje lengre er eit einmannsprosjekt noko eg trur han/dei musikalsk vil ha godt av. Fint, men langt frå fantastisk.

Tomas Bertelsen

Funk mot fylleangst

DZIHAN & KAMIEN GRAN
RISERVA (Couch Records/Tuba)

REBELL

Melodiøs kvalitets-chillout med akustiske element som passar perfekt til ein kald søndagshaustmorgon etter ei helg med tung brennevinsfyll. Det er ikkje så bråkete at det er eit problem, og det er såpass funky at fylleangsten ikkje pressar seg på. Albumet er laga etter at dei to, **Dzihan & Kamien**, fann nokre jazz-teipar som var spelt inn av fedrane deira på 50-60-talet. Dei brukte samples frå desse og spelte inn nytt studiomateriale innafor sjangeren jazz, funk og fushion, la på eigne beats, og resultatet er "slowfood for the ears" som dei seier sjølv. Det er funky og veldig behageleg og med samplingar frå arabisk musikk er det faktisk litt nyskapande også; har du høyrte **Kruder og Dorfmeister** ligg det i same gata. Det er ikkje utenkeleg at denne plata kjem til å bli mykje spelt på kaffibarar rundt omkring, for at du skal la deg lure til å betale 36,- for ein hipp kopp mjølk med koffein.

Tomas Bertelsen

Trygt gjenhør

DELILLOS MIDT I BEGYNNELSEN (Universal)

REBELL

"DeLillos er den viktigste motkraften vi har mot Christina Aguilera".

RUNAR 22, NAMSOS

En stappfull storsal på studentersamfundet i Trondheim. Ca 2.000 studenter vræler med og strekker armene i været. Det blir både **Vår** og **Kokken Tor**. På scenen står **deLillos**.

Både de og jeg har blitt eldre siden sist, men sist er da også åtte år siden. Den gang som nå er det viktig å kunne teksten og synge høyt. Hittene fra midt på 80-tallet får det til å lyse i øynene til de som står rundt meg. Salen er i ekstase når **Tøff i pyjamas** spilles. Likevel er det mye mumling når deLillos drar sanger fra **Midt i begynnelsen**.

DeLillos har sluppet ny plate, men mye er ved det samme. **Lars Lillo Stenberg** synger like sært som alltid, og det er noe trygt og gjenkjennelig over det hele. Og kanskje blir det litt for trygt og forutsigbart. Plata er delvis prega av at bandet har blitt eldre, og i sanger som **40 år** filosoferes det over alder og livet og sånt. Videre handler det en del om kjærlighet, mangel på kjærlighet, ny kjærlighet og ikke minst vond og dum kjærlighet. Og man kan spørre seg om deLillos har tatt stilling i den pågående humordebatten med sangen **Mindre alvorlige ting**, hvor det tas et oppgjør med de som "driter ut folk med humoren sin".

Konklusjonen må bli noe sånt som: En ålreit cd, men jeg foretrekker deLillos i konsertform.

Runar fra Namsos kan ha rett i at deLillos er en motkraft til popsøppelet vi ellers utsettes for.

Stein Hoem

Hege Bae Nyholt

Soundtrack med slagkraft

EMINEM MUSIC FROM AND INSPIRED BY THE MOTION PICTURE 8 MILE (Shady Records/Interscope)

REBELL

I februar neste år har filmen **8 Mile**, med **Eminem** i hovedrollen, premiere i Norge, men filmmusikken kan du kose deg med allerede nå. Med denne plata får vi for første gang siden i sommer høre nytt materiale fra den kontroversielle rapperen, og ikke nok med det, plata er smekkfull av høydepunkter. Eminem selv bidrar med tre egne låter, pluss et par kollaborasjoner med andre artister, og som vanlig holder musikken hans høy standard. Det som skiller disse låtene fra hans forøvrigte, er at denne gangen har han skrevet dem ut ifra det standpunkt hans rollefigur i filmen har, med unntak av kollaborasjonene. Her lefser han ut mot Det Hvite Hus, Bush og Cheney, men stort sett dreier tekstene seg om rollefiguren Jimmy. Altså litt andre tekster enn de vi er vant til, men likefullt veldig bra. Om ikke bedre. Men selv om plata er dominert av Eminem, så er det langt ifra de eneste høydepunktene. Vi får bidrag fra noen av hip-hopens mest anerkjen-

te artister, pluss andre, mindre kjente innslag. Mange vil nok glede seg over gjensyn med veteraner som **Nas**, **Jay-Z** og **Rakim**, og plateaktuelle **Xzibit** har overraskende nok også noe positivt å komme med. Men den som imponerer mest, er Eminems nye protegé, **50 Cent**. En svært lovende rapper med et klart talent og en særegen stil. Det som overrasker med denne utgivelsen er at det jevnt over holdes en høy standard, med to unntak, både tekstmessig og produksjonsmessig, til tross for så varierte bidrag. I en klart rap-dominert plate, gjøres det også plass til et par andre innslag. **Macy Gray** og **Taryn Manning** bidrar med litt sang for å variere det hele enda litt mer. Filmmusikken til **8 Mile** er en utgivelse som anbefales på det sterkeste. En gavepakke for rapfans, med jevnt over godt og variert innhold.

Helt jævlig. Jævlig bra

Regissør Lukas Moodyson overbeviser med sin tredje film.

LILJA 4EVER (regi: Lukas Moodyson)

Endelig en film som griper seeren, en film som løfter deg etter øra og forteller at virkeligheta ikke kommer på glansa papir, men i brune poser. Etterpå har du mest lyst til å spy eller grisebanke Tom Ketil Krogstad,

eller du føler bare avmakt. Lukas Moodyson overbeviser med sin tredje film.

Denne filmen er laga av den samme Moodyson som overbeviste "alle", både kritikere og kinopublikum, med debutfilmen sin *Fucking Åmål* og som, det må sies, skuffet litt i film nummer to; *Tillsammans*. Etter å ha

mottatt en pris for *Fucking Åmål* sa han til filmbransjen at han ikke laget film for dem, men for folk, og sendte like gjerne statuettene til ei dame som hadde skrevet til han og takka for filmen.

Fucking Åmål handler om to jenter i ungdomsskolen som etter hvert blir kjærester, men den bryter med nordisk filmtradisjon ved ikke å problematisere dette i stor grad. *Fucking Åmål* er film om å være ungdom i et ikke altfor stort tettsted.

Den humoren som gjorde *Fucking Åmål* så

Nakne sannheter om kvinnerolla

Kroppen min er en intim og tankevekkende film, som garantert setter i gang diskusjoner.

KROPPEN MIN (regi: Margreth Olin)

Kroppens oppgave er å være et ornament. Føttene er ikke til for å gå med og tennene er ikke til for å spise med. Kroppen har ikke lenger en reell funksjon, den skal kun betraktes og til slutt dømmes av andre

Slik tenker mange av oss. For å gjøre noe med dette laget Margreth Olin en film om

kroppen sin.

Filmen *Kroppen min* ser hun sjøl på som sitt bidrag til Fittstim-feminismen, siden hun aldri ble invitert til å skrive i Råtekst. Filmen handler om Olins forhold til sin egen kropp. Og som hos de fleste andre kvinner, har det vært et forhold som har vært prega av problemer. I filmen møter vi Margreth Olin i hovedrollen - som barn, ungdom og voksen.

Kroppen hennes har alltid vært allemannseie og alle sier akkurat hva de mener om den, fra gamle tanter til kjærester. Sannsynligvis var det kjærestene som fikk henne til bli komfortabel med sin egen kropp. Hun har sjøl sagt at uten kjærestenes positive tilbakemelding, hadde hun sannsynligvis bukket under for lenge siden.

Filmen har satt søkelyset på hvem og hva

Morsomt om alvor

Himmelfall viser at norsk film er i ferd med å verta vaksen.

HIMMELFALL (regi: Gunnar Vikene)

For ikkje mange år siden hadde norsk film eit relativt frynsete rykte. For det første hadde Noreg så og seie ingen gode filmskodespelarar - plagsamt mange replikkar kom ut som om dei vart avleverte på ein teaterscene. Ikkje slik å forstå at teaterskodespelarar er dårlege, eller dårlegare enn filmfolk. Men det er annerleis - film (og tv) krevjer forskjellig teknikk - ein kan satsa meir på små nyanser,

medan på teater må ein ta meir i. Men no er vi i ferd med å få ein generasjon skodespelarar oppflaska på film, såpeserier og liknande. Folk som Kristoffer Joner, som i alle fall har imponert meg i dei filmane eg har sett han i.

Den same utviklinga har og skjedd i region - "vi" har etter kvart fått eit sett med (relativt) unge regissørar som er i stand til å utnytta potensialet som ligg i filmmediet.

Det tredje poenget er at det har vorte ein meir moden haldning til innhaldet i filmen.

Tradisjonelt har norsk film vorte kritisert for å vera overtydeleg og søtsuppesentimental. Ein motreaksjon har vore ironiseringa og den kyniske distansen. Dette er no eit attendelagt stadium - moderne norsk film er i stand til å nærma seg følsame og sentimentale emne, utan å ha behov for eit ironisk skjold, og (ofte) utan å enda i klamt føleri. Såleis kan ein handsama særskilde alvorlege emne, og verta akkurat passe nærgående til at det treff oss som tilskodarar, men utan å vippe over i klisjear eller moralisme.

Himmelfall gjer nett dette. Emnet filmen spinn seg rundt er alt anna enn rosenraudt: Det dreier seg om (relativt) unge menneske med tunge personlege problem. I sentrum finn vi duoen Juni og Reidar, spelt av Maria

varm og levende kommer du ikke til å finne i Lilja 4ever. Allikevel er Lilja en film som trenger inn under huden og får deg til å føle handlinga, ikke bare observere den. Lilja er 15 år og bor et sted i det gamle Sovjetunionen. Mora stikker til USA med kjæresten, og etterlater dattera hos tanta, som rett og slett ikke bryr seg stort om Lilja. Vi får føle hvordan hun blir avvist av alle - det offentlige, vennene, tanta, mora - hvor på hun blir voldtatt og tvunget ut i prostitusjon. Til slutt er det en faen som lurer henne

som er med på å forme kvinners sjølbilde. Og enda viktigere, hva skjer med de som ikke greier å fylle idealet? Man bestemmer ikke lenger hvor grensene går og gir den sminkede offentligheten skylda.

Enkelt sagt handler filmen om at kvinnene skal ta tilbake makta over sin egen kropp.

Margreth Olin fikk tilbud om å bli intervjuet av både *Henne* og *Elle* i forbindelse med lanseringa. Hennes betingelse for å stille opp var klar; hun ville på forsida, naken, uretusjert og i helfigur. Signy Fardahl, redaktør i *Elle*, har sagt med forakt i stemmen at "Margreth ville stille opp med kjønnsår og brystvorter". Margreth synes det er patetisk

til Sverige, hvor hun blir låst inne og solgt til voldtektsmenn hver kveld.

Moodyson har, på tross av at han selv ikke snakker språket i filmen, mesterlig regissert talentfulle skuespillere. Selv om filmen ikke gir håp, har han uttalt til NRK at det finnes folk som gjør noe med dette og at han håper filmen kan bidra til at det blir flere.

Lilja 4ever er en helt jævlig film, men den er også jævlige bra. Den formidler en del av virkeligheta som alt for mange er villige til å dytte ut bakdøra for å sikre sin egen natte-

at verken Elle eller Henne ville være med på det. Hun sier det ville ha vært et genialt politisk stunt sjøl om det ville ha vært med på å legitimere det sjøltillitsutslettende bladet. Men i ettertid har hun sagt at hun egentlig var ganske glad for at de nektet. Olin mente at filmen ville ha mistet verdigheten dersom hun hadde gjort det.

Olin er sjøl feminist og mener at frihet er den viktigste bestanddelen i feminismen. Kvinnene i dag har ikke frihet. Ligestillinga bygger på individuell bevissthet og at man skal bli så lik menn som mulig. Feminismen handler om at kvinnerolla skal få større spillerom og ikke på død og liv om å ta over

søvn. For hvordan kan vi sove når dette er hverdagen for damer og unger i Trondheim, Finnmark, Oslo, Bergen og sannsynligvis alt for mange andre plasser i Norge?

Elling Hermstad

mannsrollen.

Med *Kroppen min* har vi endelig fått en film som er laget av og om en kvinne som tør å sette kvinnekroppen og kvinneverolla på dagsorden. "Kroppen min" er en intim og tankevekkende film som garantert setter i gang diskusjoner!

Trine Selnes

Bonnevie og Kristoffer Joner. Juni er ei incestsatt jente som ikkje tåler at nokon tar på ho. Reidar er ein nervøs ung gut som mellom mykje anna er redd for å verta treft av ein meteor. Dei to møtast på ein psykiatrisk klinikk, og gjennom nokre hektiske juledøgn får vi vera vitne til korleis dei to skakkørte skjebnane freistar å takla ei vanskeleg verd, og kan hende først og fremst finna ein grunn til å tru på framtida. Kring desse to svevar ei senil mor, ein impotent psykiater og hans gigolokjøpande sosionomhustru, eit par snurrige pasientar, ein burmesar på flukt, ein spelegal gigolo og ein (uheldig) hund.

Eg skal ikkje røpa handlinga, men eit sentralt tema er korleis alle karakterane freistar

skapa seg forteljingar som kan gi dei ei kjensle av kontroll over livet. Ironisk nok er det Juni og Reidar, som i utgangspunktet har dårlegast føresetnader, som mestrar oppgåva best.

Det slo meg medan eg satt i salen at eg ikkje heilt fekk tak på om filmen var morosam eller tragisk. Dette var frustrerende ei stund, men jo meir eg tenkte på det, jo meir ser eg dette som den sterkaste sida ved filmen. Sidan det handlar om psykiatriske pasientar er det kan hende ikkje merkeleg at det oppstår ein del snurrige situasjonar. Mange av dei eg satt i kinosalen med lo høgt over desse episodane, medan eg sjølv satt og var i tvil. Men nett slik er det jo kan hende - om ein

berre skal grava seg ned og stura over det som er vanskeleg vert livet vanskeleg å halda ut. Vi må le litt innimellom. Det er det Gunnar Vikene og resten av gjengen inviterer oss til. Vi ler av dei absurde hendingane på lerretet, men utan at det fjernar oss frå å verta gripe av dei sterke skjebnane.

Det som er styrken til *Himmelfall* og ein del av dei nye norske filmene er nett det at dei tør å ta fatt i alvorlege emne, og ta dei på alvor, men utan det tidlegare gravvalvoret. Det er god grunn til å vona at denne utviklinga kan halda fram, så lenge kulturproduksjon ikkje berre vert overlatt til marknaden her på berget.

Pål Hellesnes

På avstand til

- Til å begynne med var det bare artig, men så begynte jeg å tenke litt. Hvor farlig er egentlig boka hvis den bare blir godt mottatt og glir inn hvor som helst?

tekst **Tor André Bergli** | foto **Mona Christine Bjørn**

Det skortet ikke på strålende tilbakemeldinger da Carl Frode Tiller debuterte med romanen *Skråninga* høsten 2001. Boka sanket inn P2-lytternes romanpris og Tarjei Vesaas' debutantpris, den ble sågar nominert til Brageprisen i klassen beste roman, en heller sjelden bragd for en debutant. Forfatteren, som foruten å komme fra Namsos også er utdannet historiker og skriver låter for bandet Kong Ler i Trondheim, har på tross av den overstrømmende mottakelsen beholdt begge bena solid plantet på bakken.

- Mitt inntrykk er at kunst generelt sett ikke trives så godt i konsensus. Jeg mener; det kjennes selvfølgelig bra å få gode kritikker, og det hjelper jo så klart også på salget. Det er jo greit når man skal forsøke å leve av å skrive, som jeg prøver på. Likevel er det vel sånn at litteratur ikke utvikler seg hvis den ikke møter kritikk.

Forfatteren av boka som ble kalt "en liten sensasjon" og "en gjennomført original debut" har ikke møtt så mye av det, i alle fall ikke på det litterære planet. Selv om han bedyrer at han ikke alltid har følt at alle tok boka hans like mye på alvor.

- Jeg følte at mange av anmeldelsene, spesielt i dagspressen, var nokså overflatiske. Det kom for så vidt ikke som noen overraskelse, de har vel mest en brukerveiledende funksjon. Bortsett fra det var det noen som jeg følte gikk virkelig seriøst til verks, tok opp en del problemer og klarte å rekke litt videre. Det var godt å lese. Det var viktig for meg å føle at det var mulig å problematisere boka mi også. Å bli tatt på alvor som forfatter rett og slett.

Vi møter Carl Frode klokka tolv på formiddagen, i lunsjpausen. Namsos-forfatteren har

nemlig et svært fast arbeidsmønster. Han står opp klokken åtte hver hverdag, tar en dusj, følger datteren i barnehagen og setter seg ned foran dataskjermen.

- Det er jo ikke hver eneste dag at setningene kommer like lett og på spesielt dårlige dager kan jeg risikere å ikke få skrevet mer enn noen få, men jeg sitter likevel foran skjermen. Cirka klokka tolv tar jeg meg lunsjpause og går meg en tur før jeg går hjemme og setter i gang med andre økt, som varer frem til klokka fire.

- Jeg har funnet ut at jeg må ha stram rutine for å være produktiv. Om jeg bare skulle sette meg ned og skrive når jeg er inspirert hadde det blitt mye fritid, sier Carl Frode.

- Skriveprosessen er en lang og komplisert prosess. Når jeg begynte på *Skråninga* hadde jeg ikke noe klart bilde av hvordan romanen skulle se ut. Det jeg satt med var vel mest en slags grunnstemning, en følelse jeg hadde lyst til å formidle. Historien om gutten som vokser opp i ensomhet og får psykiske problemer var noe som kom etter hvert. Det var egentlig bare en hensiktsmessig måte å formidle den grunnstemningen på.

En viktig faktor i enhver roman er nettopp språket, og Carl Frode Tiller tok i så måte noen viktige og avgjørende valg i forhold til romanen sin.

- Jeg skriver til vanlig på bokmål, men jeg merket fort at jeg ble fanget i en stil som ikke passet til tematikken. Det ble for dvaskt og jeg følte ikke at jeg klarte å få frem råskapen i stoffet. Når jeg så bestemte meg for å prøve å skrive på nynorsk merket jeg at det fungerte med en gang. Jeg måtte etablere et slags eget språk for den skjønnlitterære forfatteren i meg. Det var en merkelig opplevelse å bryte

det ubehagelige

med sine egne vaner på den måten. Men det var en befrielse.

- Jeg kommer nok til å fortsette å skrive på nynorsk også i fremtiden. I hvert fall så lenge jeg kan tenke meg. En veldig annerledes tematikk kan kanskje føre til at det vil fungere bedre med bokmål, selv om jeg ikke helt kan forestille meg det nå. Det er ikke noen politiske hensikter som ligger bak språkvalget mitt, selv om jeg for så vidt har en del sympati for målsaken sånn generelt, sier han alvorlig.

Skråninga er en direkte roman, en roman som kan få deg til å føle deg en tanke uvel. Men forfatteren syntes ikke det var vanskelig å skrive om de mange tragiske hendelsene som hovedpersonen kommer opp i.

- Jeg hadde lyst til å skrive et slags mareritt som utviklet seg mot et klimaks. Jeg hadde lyst til å få til noe som man nærmest kunne komme til å reagere fysisk på, og det å merke at man faktisk får det til er ikke vanskelig. Det er faktisk bare behagelig når man ser at det fungerer litterært.

Siden Carl Frode debuterte høsten 2001 har han gitt mange intervjuer og reist rundt i

mange forskjellige sammenhenger, lest fra boka si og svart på spørsmål. I følge ham selv er det spesielt ett spørsmål som stadig går igjen, både fra journalister og andre.

- Forferdelig mange spør om historien i boka er selvopplevd, men det er den jo altså ikke. Som jeg sa var det jo ikke fra begynnelsen av gitt at historien skulle bli som den ble. Likevel er det selvfølgelig trekk fra hovedpersonen som jeg kjenner meg igjen i. Selv om jeg ikke har levd det livet han har levd har jeg jo delt mange av de følelsene han har. Følelser som fortvilelse og ensomhet er jo allmennmenneskelige, og sånn sett kan jo kanskje mange kjenne seg igjen hos karakteren min på et eller annet vis. Selv om de ikke er sånn som ham ellers, sier han og smiler litt.

Selv sier han at han ble overasket over hvor opptatt leserne ble av hovedpersonen hans.

- En gang ble jeg til og med spurt om jeg kunne stille opp i et program på radioen og snakke om psykiske lidelser. Det var litt snedig, men det at folk har vært så opptatt av det aspektet ved Skråninga som handler om psykiske problemer har også åpnet for en del nye perspektiver ved den. For eksempel kan

man kanskje si at boka forsøker å menneskeliggjøre det monsteret som hovedpersonen fremstår som for omverdenen. At den prøver å si at folk som er veldig syke til syvende og sist ikke er så veldig forskjellig fra oss andre. Det perspektivet var jeg ikke så klar over når jeg skrev, men jeg ble veldig glad når jeg i ettertid ble oppmerksom på at det også er en måte å lese den på.

Tiden begynner etter hvert å løpe i fra oss, og Carl Frode må hjem og sette i gang med dagens økt nummer to, om det skal bli flere bøker. Men jeg får tid til å stille et siste spørsmål. Et som jeg har lurt litt på om egentlig er for dumt, men som jeg likevel vil vite svaret på. *Hvorfor skriver du?*

- Si det, svarer han. Det er vel for å forsøke å få kontroll på noe som det er vanskelig å få kontroll på. For å få en avstand til det ubehagelige ved å sette språk til det som egentlig er språkløst.

- Og har han fått kontroll?

- Nei, heldigvis ikke. Det er vel der mye av moroa ligger, sier Carl Frode Tiller og smiler, før han tar på seg jakka og forsvinner ut i høs-kulda.

Illusjonens og mysteriets mester

Paul Auster, mannen bak *New York Trilogien*, filmene *Smoke* og *Blue in the Face* er tilbake med en ny roman, denne gangen med stumfilmen i sentrum.

I *Illusjonenes Bok* møter vi David Zimmer, professor i litteraturvitenskap, som har mistet barna og kona i en flyulykke. Han lever livet sitt i konstant alkoholrus og depresjon etter denne ulykken, men finner til slutt et lyspunkt. Han begynner å skrive om Hector Mann, en stumfilmskaper fra slutten av 20-tallet. Resultatet blir den eneste eksisterende biografien om mannen som forsvant ved starten av 30-tallet. Jo mer han finner ut om Hector Manns utsvevende og mystiske liv, desto mer forståelig blir hans forsvinning. Boken innledes med at Zimmer blir oppsøkt av Frieda Mann, kona til den forsvunne stumfilmskaperen, som hevder at hennes mann fortsatt lever. Hun vil at Zimmer skal fly til Manns bosted, der Frieda og Hector har laget filmer de siste seks årene.

Auster går i dybden i å beskrive handlingene til den oppdiktete Hector Mann. Dette må være en helt ny sjanger, "filmskriving". Aldri har jeg lest en bok som har vært en slik hyllest til stumfilmen og mysteriet.

Illusjonenes Bok handler om straff, skapelsen av illusjoner og lengsel. Auster kombinerer disse tre helt forskjellige temaene med en eleganse og medfølelse bare han kan prestere. David Zimmer lengter etter sin familie og straffer seg selv ved å drikke. Hector Mann har begått en stor tabbe i livet sitt, hans straff er å skape filmer som deretter skal brennes; illusjoner. Filmene hans blir etter hvert bare illusjoner, forgjengelige skapelser som er der det ene øyeblikket og borte i det neste. Dette dreier seg ikke bare om filmene i boken, men også om menneskene. Alle utenom David Zimmer eksisterer bare midlertidig, personene i denne boken virker også som illusjoner, statister som man ikke er sikker på om eksisterer eller ikke.

Nesten hver gang jeg har lest en bok av Paul Auster har jeg hatt en følelse av å henge helt og fullstendig med, helt til jeg kommer til de siste kapitlene. Så henger man ikke helt med og det hele blir et mysterium. Det man har trodd har vært sant, var hele tiden en illusjon. *Illusjonenes Bok* anbefales for alle som har en interesse for film, litteratur, mysterier og illusjoner.

Paul Auster: *Illusjonenes Bok*
(Aschehoug 2002)
Oversatt av Jon Rognlien

Karén Nikgol

Turistguide full av synsing

Handlingen i romanen *En fremmed* er lagt til tiden rett før og under den spanske borgerkrigen på 1930-tallet. Heriberto Quiñones, en mystisk fremmed, ankommer den lille byen Palma på Mallorca. Han er en glødende kommunist som er ute etter å danne fagforeninger. Han innleder et kjærlighetsforhold til den revolusjonære Aurora Picornell, og boken handler om deres liv, og ideologiene i samfunnet på denne tida.

I romanen setter Alnæs kommunismen og fascismen opp imot hverandre. Han har tydelig latt en fransk historieprofessor i boken, Le Blanc, tale for seg om de to ideologiene. Han uttaler seg om at fascismen og kommunis-

men er søstre, men uforsonlige. Fiender, men sammensvorne. De har felles fiender, som er åpenhet og demokrati. Dessverre øser Le Blanc ut slike kommentarer, uten én gang å begrunne sitt syn, og dette er en klar svakhet ved boken. Det som faktisk kunne ha blitt en smule interessant er bare løse kommentarer fra en person som på ingen måte utdyper meningene sine.

Alnæs' historiekunnskaper kunne ha gjort romanen til en lærerik, interessant og spennende bok. Problemet er at han er flinkere på fakta enn fiksjon, og han er langt fra å lykkes. Personene i boken er skildret mer som typer enn som virkelige personligheter,

og persongalleriet blir alt for svart-hvitt til at historien blir særlig troverdig. I tillegg er romanen full av klisjéaktige formuleringer og en framstilling av Spania som passer best i turistbrosjyrer.

Dette er ikke noe for folk som vil lese en gripende roman, og heller ikke for dem som måtte ønske innsikt i den politisk komplekse, spanske borgerkrigen. Det er nemlig slett ingen dyp analyse, heller et overfladisk sammendrag.

Karsten Alnæs:
En fremmed
(Aschehoug 2002)

Mari Høvik

Et persisk mareritt

Den Blinde Ugly er en mørk og abstrakt skildring av tidløs angst ovenfor livet.

Den Blinde Ugly handler i korte trekk om en penneskrinmaler som lever i en tilværelse fylt av mareritt og angst. Han forsvinner i handlingen og dukker plutselig opp igjen, eldre og forandret. Hovedpersonen er like abstrakt som innholdet i boken, han forandres fra kapittel til kapittel, men med en fellesnevner; lengselen mot døden. Handlingen blir etter hvert til en tilstand mellom drøm og våken tilstand, liv og død, der den eneste befrielsen er den sistnevnte. Boken er inspirert av vestlig modernisme, men grunnroten er bygd opp av den persiske følsomheten for symbolsk kraft.

Johannes Gjerdaaker har gjort en særdeles god jobb med å oversette boken. Det nynorske språket gjør seg veldig godt med den persisk kortfattede måten Hadajat skriver på, i tillegg til at den melankolske, pessimistiske stemningen er fanget opp på en

særegen måte. Det er godt å se at denne kultklassikeren også er ute på norsk.

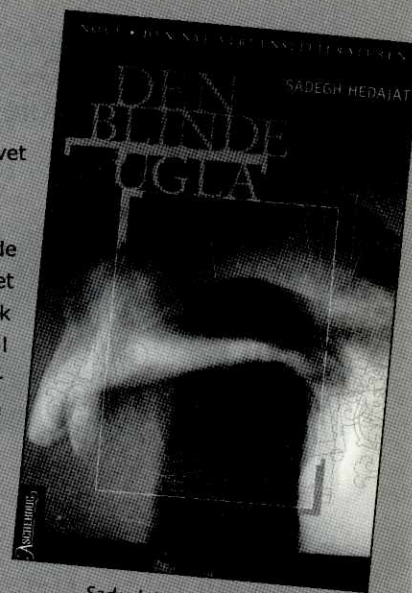
Den Blinde Ugly ble for første gang utgitt i 1936. Det gjorde den iranske forfatteren berømt over natten, og boken ble en klassiker umiddelbart. Sadegh Hadajat ble født i Teheran i 1902, i en meget velstående familie. Han begynte å utgi prosa i begynnelsen av tjuetallet og dro i 1926 til Paris og studerte eksistensialisme med Jean-Paul Sartre, for deretter å vende hjem til Iran fire år senere. I 1936 dro Hadajat til Bombay i India for å arbeide med persisk kulturhistorie. Han mente at den arabiske og muslimske innflytelsen over det persiske språket ødela den persiske kulturen. Man kan gjenkjenne dette temaet i alle hans verker. Hadajat bearbeidet en biografi om Franz Kafka og oversatte flere av hans verker til farsi (iransk). Pessimismen preger alle prosaverkene til denne forfatteren, som slet med store depresjoner og store inntak av opium og alkohol frem til han skrudde på gasskomfyren i stuen sin i Paris

og tok livet av seg.

Den Blinde Ugly var et fantastisk bidrag til den europeiske modernismen, en fornyer av sjangeren. Hadajats skrivelte var banebrytende.

Dette er en roman der handlingen og personer glir inn i hverandre, der struktur, rasjonalitet og system viker unna for det abstrakte marerittet.

Karén Nikgol

Sadegh Hadajat: *Den Blinde Ugly*
(Aschehoug 2002)
Oversatt av Johannes Gjerdaaker

Med respekt til Høigård!

Cecilie Høigård er professor i kriminologi og har forska på graffiti i nærmere 12 år. Det resulterte omsider i storverket *Gategallerier*.

Boka er svært omfattende og gir et unikt innblikk i graffiti-kultur, graffitiens historie og miljøet her i Norden. At en eldre dame som attpåtil presenterer seg som forsker skal kunne få innpass i en så lukka subkultur er etter mitt syn meget imponerende. Så skal det også nevnes at hun har utnytta mulighetene sine maksimalt. Høigård serverer en bitende kritikk av det hun kaller "kontrollkulturen" og som avdekker et overvåkings-nettverk som er mer omfattende enn noen kunne tenke seg, og på flere områder tøyer grensene for

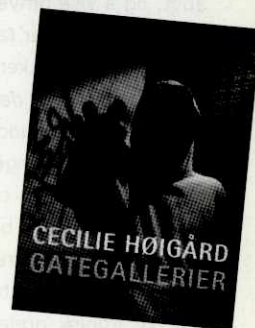
norsk lov. Boka beskriver et konservativt og snevert kontrollapparat sin desperate kamp mot ungdommens kunstneriske opprør.

Hun er ikke redd for å ta standpunkt, Høigård. Hun er en klar tilhenger av graffiti, men nøler aldri med å ta oppgjør med graffitiens mange mørkesider. Hun peker for eksempel på machokulturen og sexismen i norsk graffiti-kultur og mener dette forklarer hvorfor det er så få jenter som driver med graffiti. Hun legger ikke skjul på at deler av miljøet er preget av ungdom med sosiale problemer og overdimensjonerte selvhverdelsesbehov. I bunn og grunn er boka en ærlig, oppriktig og samfunnsvitenskapelig verdifull skildring av graf-

fitien og bekjempelsen av den.

Writerne har trykket boka til sitt bryst. Hun bruker deres språkkoder, har en enorm innsikt i graffiti-komposisjon, forstår og forklarer taggingens kunstneriske kvaliteter. Samtidskunst og subkultur har fått et knallsterkt forsvar som ikke kan synes bort! For å si det med writeren Coderock: "Den er en burner, en masterpiece, en top-to-bottom whole train malt på den vanskeligste yarden..."

Brage Aronsen

Cecilie Høigård:
Gategallerier
(Pax 2002)

De kaller seg gatekunstnere og betongpoeter. De sniker seg ut på natterstid og maler på veggene.

Betongpoetene

Rebell møtte Nafs, Nag og Amiga fra et av de største crewene på Østlandet.

av Brage Aronsen
blirf@online.no

- Kan dere fortelle kort hva dere mener graffiti handler om?

NAFS: - Graffiti går ut på å utfolde seg kreativt, og å vise omverdenen hvordan hverdagen kan være mer fargerik enn grå betong.

De to andre nikker ivrig.

- Hva gjorde at dere begynte med graffiti?

AMIGA: - Jeg hadde vært fascinert av graffiti i mange, mange år inntil Nafs en dag hadde stjålet noen cans og dro meg med ut. Etter den kvelden begynte vi å skisse sammen og det første crewet vårt, DTK, Den Tøffe Klubben, var et faktum. DTK var egentlig en ganske ironisk greie, og etter hvert som vi følte at vi begynte å bli bedre, valgte vi å bli mer seriøse og skifta navn til the Gentlemen Of Fortune, Gof Crew.

NAG: - Jeg har alltid tent veldig på idéen om å pynte opp betongjungelen. Nafs og Amiga hadde sett en del av tegningene mine og ville at jeg skulle prøve å lage piecer av dem. De laga nesten ikke *characters* sjøl, så jeg glei rett inn i Gof Crew. For øvrig har jeg sansen for det andre crewnavnet, Grundig

Overveide Forbrytelser!

NAFS: - Helt siden jeg var liten har jeg hatt interesse for graffiti, har alltid vært fascinert over hvor feite "bilder" graffiti-kunstnerne greide å lage, i så stort format, og med en så presis utførelse.

- Hva mener du gir deg rett til å male på andres vegger?

NAG: - Friheter gis ikke, de tas! Ungdom i dag får ikke mer plass enn den vi tar sjøl. Det offentlige rom fylles jo hele tida opp med informasjon du ikke kan velge bort, for eksempel reklame. Noen må jo sørge for en slags motvekt til det. Hva gir storselskapene rett til å bruke veggene i byen til eget for-godtbefinnende? Jeg vil ikke la meg pushe rundt av trendforskere og markeds-konsulenter. Jeg er ikke interessert i å la noen tjene penger på å manipulere drømmene mine, jeg vil skape dem sjøl, proklamerer Nag og legger ikke skjul på at filosofien hans er noe romantisk.

AMIGA: - Når ikke dem har vett til å pynte opp veggene sjøl, så må jo vi gjøre det! flirer

Amiga og prøver å moderere utsagnet. Neida, vi pleier å lage på så mye "offentlige" og all-menne vegger som mulig. Vi lager aldri på privatpersoners vegger, med mulig unntak av feite riker med store, fine bedriftsvegger. Rimi-Hagen for eksempel, går nok ikke konkur-s om han må vaske en vegg eller to! Eller han kunne velge å la piecene stå...

NAFS: - Kall meg en kynisk lovbyrter, men hvis en strømboks som Fjordkraft eier blir malt ordentlig, med en svær fin fargepro-duksjon eller en fet tag, så mener jeg at det bør få stå. Nag har et godt poeng! I dag kos-ter det penger å "få opp" på veggene i det offentlige rom. Reklamebransjen kan betale for seg, det kan ikke vi!

- Ser dere på graffiti som kriminalitet?

AMIGA: - Det er et vanskelig spørsmål. Per definisjon er vi *writere* kriminelle, men jeg syns det er drøyt at en ungdomskultur og en kunstform skal være forbudt ved lov. I utgangspunktet blir jeg jo stemplet som krim-inell, men jeg ønsker ikke å være det. Jeg syns for eksempel det er helt vanvittig at man

kan risikere å få høyere straff for tagging enn for å kjøre for fort. Å bryte ei fartsgrense kan jo faktisk koste menneskeliv.

NAG: - Myndighetene prøver systematisk å kriminalisere ungdomskultur. Alle ikke-kommersielle kulturelle svingninger med litt opprør i seg er farlig for makta og derfor vil de automatisk prøve å kvele dem. Nulltoleransepolitikken i Oslo er et godt eksempel på hvordan norske myndigheter prøver å ødelegge en ungdomskultur ved å sidestille den med kriminalitet. Når kommunen og media stadig beklager seg over all volden og kriminaliteten graffiti-kulturen fører med seg, fører det til slutt til at graffiti tiltrekker seg disse elementene, sier Nag bestemt.

- Hva mener du om at folk blir opprørt av all tagging i sentrum?

AMIGA: - Jeg skjønner det godt, særlig nå som det er mye toys som tagger. Jeg syns det bør ligge en kunstnerisk tanke bak hver eneste tag også, og det kreves en del skills for å få til en bra tag. Taggen må ha en gjennomført stil, streken har mye å si og plasseringa er viktig. Men hovedsaklig er det feelinga. Du vet med en gang om du syns en tag er fet eller ikke. Framfor å dra en tag midt på en svær åpen vegg, ville jeg heller plassert den på koplingsboksen under. Man bør ta litt hensyn når man tagger.

NAG: - Jeg har forståelse for at folk kan

oppleve det som kjipt. Det er gode og dårlige tags også, men for å bli god må du selvfølgelig øve deg. Der voksgenerasjonen bare ser kruseduller og hærverk ser en erfaren tagger estetikk og presisjon. For oss handler tagging om skaperglede! Det ligger ikke noe destruktivt bak. Tagging er writerne og mange andre ungdommers måte å kommunisere på og uten taggen ville ikke piecen eksistert. Begge deler handler om å bygge opp en estetisk riktig bokstavkombinasjon.

- Hvor mye har spenninga ved å gjøre noe ulovlig å si for graffiti-kulturen?

AMIGA: - For min del har spenninga dabba av. Nå om dagen syns jeg det er kjipt med den risiken det innebærer, jeg har lite lyst til å bli tatt for graffiti. Jeg syns det er like greit å male lovlig og ha muligheten til å utvikle skill-sa mine i stedet for å bare bombe, sier Amiga ettertenksomt.

NAFS: - Det tror jeg er veldig individuelt. Mange writere lager bare lovlig. Da kan ikke spenninga ha så mye å si.

NAG: - Jeg har alltid noia når jeg maler ulovlig, men de feteste spottene er som regel ikke lovlig. Dessuten vil jeg at så mange som mulig skal se piecene mine, og da må jeg male lovlig. Ideelt sett burde jo folk bare vært glade for at vi pynter opp samfunnet. Når jeg maler ulovlig er det mer fordi jeg mener jeg har en slags rett til det enn for

spenningas skyld.

- Mener dere at tagging og piecing burde vært lovlig?

NAG: - Jeg mener at veggene i sentrum, veggene på rådhuset og alle andre vegger i det offentlige rom bør være åpne for alle å utfolde seg på. Dette handler på en måte om ytringsfrihet og folks rett, da spesielt ungdom, til å slippe til i sin egen omverden. Sånn sett er nulltoleransepolitikken helt feilslått. Ikke fører den til mindre tagging eller graffiti heller.

NAFS: - Ta meg som eksempel! Hvis det er mulig å male lovlig i geografisk nærhet så gjør jeg selvfølgelig heller det om dagen i sola enn å ødelegge nattesøvnen, lage dårligere graffiti, risikere bøter og så videre, avslutter Nafs og spør om å få dra en tag i notatboka mi.

RARE ORD

Bombing - Graffiti der kvantitet er viktigere enn kvalitet.

Characters - Fargebilder som forestiller figurer, oftest mennesker eller dyr.

Crew - En gruppe malere som har et felles gruppenavn i tillegg til deres egne navn.

Få opp - Brukes om å lage graffiti. En som får opp mye er en som maler mye og blir sett av mange.

Piece - Større fargebilde.

Skills - Kommer fra engelsk og betyr ferdigheter.

Tags - Røft nedtegnede signaturer.

Toys - Nykomlinger, mindre dyktige writere

Writer - Graffitimaler

København åpner for graffiti

Nulltoleransepolitikken mot graffiti i Oslo har alltid fungert etter dansk modell. Nå har danskene imidlertid snudd i spørsmålet og et overveldende flertall i byrådet i København åpnet for å skille mellom det de kaller kulturell graffiti og hærverksgraffiti.

Mannen som blir regnet som hjernen bak nulltoleransekonseptet, ungdomsarbeider og pedagog Lennart Faust, har angivelig mista sin kredibilitet hos danske politikere. Som sjølutnevnt ekspert på graffiti og graffiti-kultur har han lenge pådyttet danske politikere en forståelse av graffiti som destruktiv og kriminell i sin natur. Byrådspolitiker i København, Finn

Rudaizky forteller i et intervju med *Morgenbladet* # 30/08 at klimaet mellom Faust og deler av det politiske miljøet i København har surnet. Faust har ikke lenger troverdighet hos flertallet av byrådet i København. Rudaizky benytter også anledningen til å advare norske myndigheter mot å lytte til det han kaller Fausts "oppdiktete bakvaskelser av miljøet".

Ironisk nok er Oslo kommunes påtrappende kampanje "Stopp tagging" basert nettopp på Faust og hans analyser av graffiti.

Brage Aronsen

(Kilder: Morgenbladet, stopptagging.com, graffiti.no)

De hadde nettopp elsket, og lå nakne på madrassen, delte en sigarett og så opp på skyggene i taket.

- Den der ligner litt på eifeltåmet, sa han.
- Eller en svær pikk, kniste hun.

De snakket litt om hvordan det hadde vært, og da de hadde røyket ferdig krøp hun opp i armkroken hans. Georg strøk henne gjennom håret. Det var blitt sent, og selv om hun måtte på skolen i morgen var ingen av dem trette.

Tidligere den dagen hadde de vært i byen sammen, ikke for noe spesielt, bare gått rundt i gatene og sett på de forskjellige menneskene. Etterpå spleisa de på en milkshake og satte seg inne på kjøpesenteret som nettopp var åpna. De observerte de forskjellige typene som utspilte seg på det lyseblå steingulvet.

- Vilt hvor mye som alltid kjøpes, bemerkta hun. - Bare tenk på at når det stenger her, åpner det på motsatt side av kloden. Kanskje har alle kjøpesenter en dobbeltgjenger som åpner akkurat når den andre stenger.

- Tenk deg de som aldri stenger, supplerte Georg. - De svever i sin egen tidsoppfatning, surfer på kontinuiteten.

Han sugde tungt av milkshaken. Sjokolade. Det var den hun likte best.

- Kanskje vi engang skulle prøve å holde døgnåpent vi også, hun var oppspilt. - Se hvor lenge vi kan gå før vi blir nødt til å sove.

- Som en konkurranse? lurte han.

- Kanskje det, vi kan invitere med massevis av folk, kjøre en kollektiv insomniakkonkurranse.

- Det hadde vært vilt.

- Ja, det hadde vært fantastisk.

Hun hadde sovnet i armkroken hans, men han fikk ikke sove. Tanken som hadde satt han ute av spill, den om den vanvittige sårbarheten, holdt ham våken. Alt det de hadde bygd seg sammen, og alt det de snakka om at de ville kunne punkteres bare med et par ord. Selv om han ikke mente det, visste Georg at alt han eller hun trengte å gjøre var å sette et par fine ord i en slem sammenheng; jeg elsker deg ikke, jeg lå med en annen, jeg er ikke glad i deg lenger. Inntrykket var evig. Så van-

vittig sårbart. Tenk hvis han engang skulle komme til å slå henne. Bare én gang, bare en utblåsning av det ekstremt primitive, tankeløst og med øynene igjen. Det ville ikke spille noen rolle at han ikke mente det. Eller at han elsket henne. Alt ville vært over i et slag. Etter hvert ble det nesten fristende. Ikke fordi han ville ha konsekvensene, men fordi han ble bevisst at han med en hånd kunne revne hele sin tilværelse. Kunne slå et hull i den som sugde alt til seg. Unntatt han.

Etter hvert forstod han også at om han brukte krafta på noen han ikke kjente, eller hadde noe med, en totalt fremmed, kunne han rive opp deres tilværelse i stedet. Som en ukjent forbannelse, en som bare helt plutselig smeller ned noen i køa på butikken, og springer som faen etterpå. Terrorpotensialet var endeløst; slå ned samme menneske, kanskje en pensjonist eller politiker, på tilsynelatende tilfeldige plasser. Han tok seg i det, tanken var absurd. Men også ufeilbar. Et eneste slag, og alt ble annerledes.

Petter skjønte ikke hva han mente til å begynne med, men Georg tok seg tid til å forklare.

- I enhver situasjon har du visse begrensninger for hva som kan skje, eller rettere sagt hva folk forventer at skal skje. Mennesker lever å disse forventningene, de stabler dem oppå hverandre og kaller dem alt fra rutine til livserfaring. Han tente en sigarett og bidro til røykteppet som allerede lå over café-bordene.

- Når du for eksempel står i kø på butikken, du har kanskje kjøpt deg en iskaffe eller Solo. Klokka er nesten tre og butikken er varm og travel. Jenta som står bak kassa ser ut som hun mistrives med den trange kragen på uniformen. Det står ei gammel dame foran deg i køen. Alle, du også sikkert, spenner tålmodighetsstrikken og forbereder dere på å vente. Lommeboken hennes er av den gamle typen, blå, med knepplås. Hu spør tre ganger hvor mye det koster.

- Mener du da at jeg skal smelle til 'a? Petter så skeptisk på Georg samtidig som han tok en slurk av halvliteren.

- Kan jo ikke slå ned ei gammel dame, tenk

Lak

av Chris Thoresen

is

om 'a dør?

- Det er jo det som er det geniale, fór han opp. - Alle tenker som deg; ikke støt den gamle dama, reis deg for henne på bussen, bær posene hennes hvis du får sjansen, ikke gjør noe mot den gamle dama. Så tenk deg reaksjonen hvis du lapper til 'a, og springer vekk så fort du kan. For en hendelse! Alt er forandret for alle på butikken; de har nettopp sett noen kline til et av de eldste tabuene i deres kultur. Det er mer enn bare et slag, det er nesten en demonstrasjon, et manifest.

- Jeg tror jeg begynner å skjønne hva du mener, nikket Petter og drakk opp den siste slurken.

- Jeg bestiller to nye, sa Georg kjapt.

Da de gikk derfra var de enige om at dette var begynnelsen på noe stort, en kjedereaksjon av oppvåkninger. De måtte bare få det ut til folk. Det enkleste var å gå rett på.

Utenfor Tinghuset hadde store deler av parets familie samlet seg. Noen var fremdeles innenfor, noen på vei ut. Petter og Georg lente seg mot husveggen til bygget på den andre siden av gata.

- Vet du hvem det er som gifter seg?

- Ingen aning, svarte Georg.

- Tenk om det er noen vi kjenner? Petter begynte å bli nervøs.

- De har ikke en sjans til å kjenne oss igjen.

Idet det nygifte paret kommer ut dørene, er det til familiemedlemmenes store fornøyelse. Det kastes ris og ropes hurra. Georg og Petter er på vei frem, skjult bak hver sin rekke med familie. Ingen ser dem, før Georg med ett stormer frem fra bak rekken, med knyttet neve, og smeller til bruden på nesebeinet. Han rekker akkurat å se de første bloddråpene, og høre den absolutte stillheten sjokket har brakt forsamlinga.

Så springer han, hører noen rope bak seg, men det er alt for langt bak. Han runder hjørnet, drar av finlandshetta, og vrenger jakka før han hiver seg på sykkel og forsvinner ut av byen. Hjertet slår som en kinesisk tromme.

For et kick, for en ureverserlig hendelse. Han brøler hele veien over brua.

- Har du hørt det? Mona møter han i døra.

- Hørt hva? Han er fremdeles andpusten og hører halvveis på henne, mens han prøver å forstå hvor Petter tok veien.

- Noen har slått ned Merete idet hun kom ut fra Tinghuset. Jeg hørte om det på radioen, det har tilmed vært ekstrasending på tv. Politikerne skriker på verdikommisjon.

Det stopper opp. Merete? Hans Merete, hun som jobber på samme avdeling som han? Det blir kaldt. Verken han eller Petter regnet med at det skulle komme opp i avisen, og møtes ikke på café neste gang. De bør ikke bli sett sammen, og velger hjemme hos Petter. På rommet hans henger en filmplakat, side om side med en gammel propagandaplakat. "Sosialister er rotter".

- Hvor ble du av, jeg tenkte du kanskje ble huka.

Petter forteller at han ikke fikset presset, samvittigheten la ned veto, han kunne ikke slå ned en nygift fyr.

- Men *du* gjorde det faen meg.

Følelsen er en usikker blanding av stolthet og engstelse.

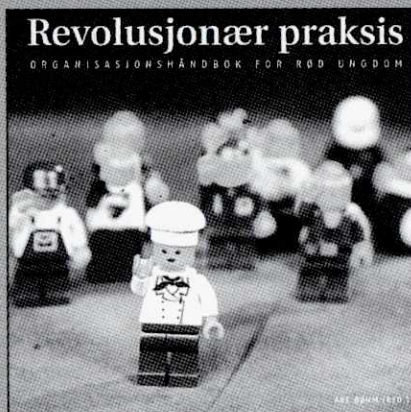
- Men det var jo Merete.

Petter nikker, og Georg fortsetter.

- Hvordan kunne jeg ha glemt at hu sa det? Hu har jo nesten ikke snakka om annet de siste månedene. Han fikk nesten lyst til å grine.

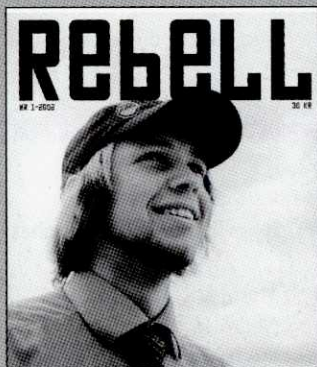
- Men du *gjorde* det i hvert fall, trøstet Petter. - Du slo hull på tilværelsen til alle i byen, om ikke hele landet. Avisene har jo fråtsa i den uhyggen du etterlot deg. Du er en helt, nesten. Alle lurte på hvem det var som kunne gjøre noe så vilt, noe så helt uventa, Nietzsche ville vært stolt.

De satt på rommet hans i noen timer og prata om sjansen for å bli gjenkjent, men den virka nesten ubetydelig. Finlandshetta hadde gjort Georg til et fantom. En overgang.

Are Bøhm (red.):
REVOLUSJONÆR PRAKSIS
Rød Ungdom/Rebell. 122 s. Hft.
Pris 50,-. Abonentpris 40,-

0201

Rebell # 1-2002
OM ARBEID, NORD-AFRIKA, NAIVISME
Rebell. 52 s. Hft.
Pris 20,-. Abonentpris 10,-

0203

Abonnér! Som abonnent på Rebell får du ikke bare seks - 6 - tjukke utgaver av landets rødeste ungdomsmagasin fritt tilsendt...

Revolusjonen har fått bruksanvisning

Utgivelsen av *Revolusjonær praksis* er et resultat at en diskusjonsbevegelse som fant sted i Rød Ungdom rundt årtusenskiftet. Håndboka tar sikte på å oppsummere den kollektive kunnskapen om revolusjonær organisering. Boka inneholder kapitler om Metode, reform og revolusjon, organisering og mobiler, og er gjennomillustrert av Tor Gustad. I tillegg bidrar blant andre Kjersti Ericsson og Jorun Gulbrandsen med tekster om ledelse.

Det å være revolusjonær er ikke først og fremst et spørsmål om hva du mener. Det er et spørsmål om hva du gjør. Forhåpentligvis kan erfaringene og kunnskapen som er samlet i Revolusjonær praksis bidra til å styrke den revolusjonære kampkrafta, både i og utafor Rød Ungdom. Disse erfaringene har ingen større verdi hvis ingen diskuterer dem og gjør bruk av dem i praksis. Denne boka er et bidrag. Du kan bidra med det lille ekstra.

ARE BØHM

Det historiske førstenummeret

Dette er vårt bidrag i kampen mot den globale marknadsmakta: Eit blad som ikkje er skrive for å fordumme, men for å forandre. Eit blad som meiner at livet er meir enn moter, dop og Hollywood.

PER WAAGØ, REDAKTØR

Første nummer av *Nye Rebell* kom i august 2002. Det historiske førstenummeret breier seg over hele 52 sider fulle av gullkorn: **Arbeid er ein leik** om ungdom i arbeid, **Hva ungdom i Norge bør vite** Knut Nærums tips til kommende generasjoner, **Drittarbeid** om de usynlige jobbene, **Kontrastfylt og fargerikt** om Kairo og Nord-frika, **Allah og damene** om islams kvinnesyn, **Naiv suppe?** om Erlend Loe og "den nye litteraturen", **Proletarparty, arbeiderklassefest!** intervju med Gatas Parlament.

Ja, jeg vil abonnere på Rebell (150,- for seks nummer)

I tillegg vil jeg bestille:

Tittel

Art.nr.

Pris

Navn

Adresse

Postnummer

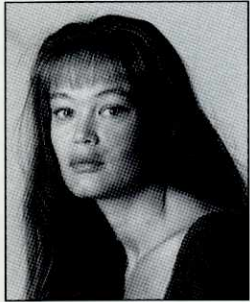
Telefon

Sted

E-post

Du får også muligheten til å kjøpe progressiv litteratur til irrasjonelle priser. Send inn slippet i dag! Velkommen til **Rebell**.

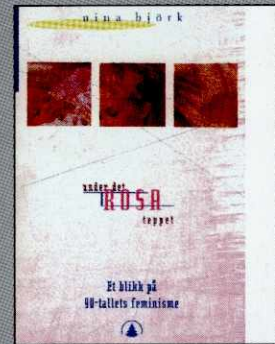
Björks lille rosa

Feminismen bør være en kamp for at ordet "kvinne" ikke skal bety noe mer enn sin definisjon, "et menneske med bryster og skjede". Da vil ikke ordet lenger forme våre liv slik det gjør i dag. Dette er mitt forslag til en ny feministisk kurs; en feminisme uten Kvinnen.

NINA BJÖRK

Under det rosa teppet kom som bestilt til den nye feministiske bølgen sist på 90-tallet, og er allerede en moderne klassiker. Björk hevder som Simon de Beavoir: "Man er ikke født som kvinne – man blir det", og mener de såkalte kvinneverdiene er kulturskapte.

Nina Björk:
UNDER DET ROSA TEPPET
Gyldendal. 236 s. Hft.
Pris 149,-. Abonnentpris 50,-

9806

Søstre, kamerater!

Kjersti Ericsson er professor i kriminologi ved Universitetet i Oslo. Hun har skrevet fagbøker, politiske artikler, diktsamlinger og romaner. *Søstre, kamerater!* kom første gang ut i 1987, mens Ericsson var leder i AKP. Siden har boka vært standardverket for revolusjonære feminister.

Kvinner trenger et målbevisst raseri. Og jorda trenger kvinnenens målbevisste raseri. Jeg håper denne boka kan bidra til å skape litt mer raseri og litt mer målbevissthet.

KJERSTI ERICSSON

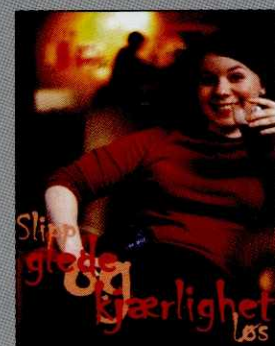
Kjersti Ericsson:
SØSTRE, KAMERATER!
Røde Fane. 221 s. Hft.
Pris 198,-. Abonnentpris 100,-

9909

Om sex og sånn

Det er over 20 år siden loven om sjølbestemt abort ble vedtatt i Norge. Etter så mange år med rett til å bestemme over egen kropp, egen helse, eget liv og egen seksualitet, tar de fleste unge jenter denne retten som en selvfølge. Men selv om abortloven fortsatt har stor oppslutning, kommer det stadig nye forsøk på å uthule loven og påføre jenter skam og skyldfølelse.

Slippe glede og kjærlighet løs er en spesialutgave av *Rebell* fra 1999, utgitt med støtte fra Statens helsetilsyn og Helse- og sosialdepartementet. Her finner du ikke bare tekster om abort og abortkamp, men også om kjønnsroller, utseendetyranni, porno og homsekamp. Alt dette handler om vår seksualitet og om vår rett til å bestemme over vår egen kropp.

Eivind Volder Rutle (red.):
SLIPP GLEDE OG KJÆRLIGHET LØS
Rebell. 40 s. Hft.
Pris 20,-. Abonnentpris 10,-

9900

BEDRAG

Frihet til å velge

Hos oss får du muligheten til å velge.
Etter smak eller pris.

Vi tar oss friheten til å velge alder.
Det som er helt sikkert, er at det er du
som betaler – til slutt.

NESTE REBELL KOMMER I MARS!

b-BLAD

Returadresse:
Rebell, Boks 4319
Hospitalsløkkan,
7417 Trondheim

Klassisk kapitalistisk valgfrihet til forholdsvis høye priser. Flere av kundene får det de ber om. Ferske opptinte varer selges over disk. Stor sannsynlighet for at produktene holder kvalitetsreglene. Mange av våre butikker er ikke tatt i kontroll. Vi vet hva du får. Poser til de som betaler!

BEDRAG